

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM
PÉNZÜGYI ÉS SZÁMVITELI KAR

SZAKDOLGOZAT

Egyed Viktória

Nappali

Pénzügy és számvitel

Pénzügy szakirány

2018

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM
PÉNZÜGYI ÉS SZÁMVITELI KAR

Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzatának
vagyongazdálkodása

Belső konzulens: Dr. Hegedűs Szilárd

Külső konzulens: Telek László

Egyed Viktória

Nappali

Pénzügy és számvitel

Pénzügy szakirány

NYILATKOZAT

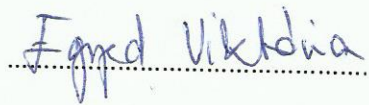
Alulírott Egyed Viktória büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom, hogy a szakdolgozatomban foglalt tények és adatok a valóságnak megfelelnek, és az abban leírtak a saját, önálló munkám eredményei.

A szakdolgozatban felhasznált adatokat a szerzői jogvédelem figyelembevételével alkalmaztam.

Ezen szakdolgozat semmilyen része nem került felhasználásra korábban oktatási intézmény más képzésén diplomaszerzés során.

Tudomásul veszem, hogy a szakdolgozatomat az intézmény plágiumellenőrzésnek veti alá.

Budapest, 2018. év december hónap 13 nap

hallgató aláírása

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	2
1.1 A szakdolgozat felépítése	2
1.2 A téma személyes és szakmai aktualitása, feldolgozása.....	3
1.3 A dolgozat céljának ismertetése	3
2. Helyi önkormányzatok.....	4
2.1 Az önkormányzati vagyon kialakulása	4
2.2 Jogszabályi változások.....	5
2.3 Önkormányzatok az állami költségvetésben	6
2.4 Az önkormányzatok gazdasági önállósága.....	7
2.5 Feladatkörök és határcörök.....	7
2.6 Helyi önkormányzatok gazdálkodása	8
2.6.1 A helyi önkormányzatok gazdálkodásának korlátai.....	11
2.6.2 A helyi önkormányzatok bevételei	11
2.6.3 A helyi önkormányzatok kiadásai.....	16
2.7 A helyi önkormányzat vagyongazdálkodása	16
2.8 Helyi önkormányzatok vagyona	16
3. Salgótarján.....	20
3.1 Salgótarján rövid bemutatása	20
3.2 Salgótarján pénzügyi helyzete	23
3.2.1 Működési és felhalmozási bevételek	25
3.2.2 Működési és felhalmozási kiadások	28
3.3 Salgótarjáni önkormányzat vagyongazdálkodásának elemzése	30
3.4 Javaslattételek megfogalmazása	38
3.5 Az önkormányzat jövőbeni vagyonbővülési lehetőségei	43
3.5.1 Modern Városok Program	43
3.5.2 Területfejlesztési Operatív Program	45
4. Összefoglalás	46
5. Irodalomjegyzék	49
6. Ábrajegyzék.....	50

1. Bevezetés

Szakedolgozatom témájaként az önkormányzatok vagyongazdálkodását választottam. A témán belül konkrétan Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata vagyongazdálkodásáról fogok írni.

1.1 A szakdolgozat felépítése

Dolgozatom négy fő részből áll. Az első részben leírom, hogy miért éppen ezt a témát választottam, melyek voltak a személyes és szakmai vonatkozások, és hogyan készítettem el a szakdolgozatomat. Megfogalmazom a dolgozat célját és felvetem a hipotézist, melyre a dolgozat következő részeiben választ keresek.

A második részben az önkormányzatok vagyonának kialakulásáról fogok írni. A rendszerváltást követő jogszabályi változások eredményeként kialakult az önkormányzati vagyon, amellyel az önkormányzatok rendelkeznek. Ebben a részben definiálom az önkormányzatok feladatait, bevételeit, kiadásait, és mutatom be gazdasági önállóságukat. Definiálom, hogy mi számít tulajdonképpen az önkormányzat vagyonának, hogyan tud ezzel gazdálkodni, és milyen források állnak rendelkezésre a vagyonnövekedés elérése érdekében.

A harmadik részben röviden bemutatom Salgótarján várost és a rendszerváltásnak a városra ezen túlmenően az önkormányzatra gyakorolt hatását. Részletes bemutatásra kerülnek a város bevételei, kiadásai. Sor kerül a 2013 és 2017 közötti időszakra vonatkozóan a vagyonszerzés bemutatására. A jelenleg rendelkezésre álló vagyon használhatóságának vizsgálata alapján a diagrammok segítségével bemutatom az értékcsökkenés - felújítás – beruházás - források között lévő összefüggéseket. Majd javaslatokat fogalmazok meg a fejlődés, illetve lehetséges és fenntartható fejlődés érdekében. Sor kerül a Modern Városok Program, illetve más állami támogatások segítségével megvalósuló projektek bemutatására.

Az összefoglaló negyedik részben áttekintem röviden a dolgozatot, kiemelve a legfontosabb részeket és bemutatom az általam levont konklúziót. Összefoglalom az elemzésekből, illetve számításokból kapott eredményeket.

1.2 A téma személyes és szakmai aktualitása, feldolgozása

Választásom azon egyszerű okból esett Salgótarjánra, mert itt születtem és éltem 18 évet. Érdekel a város fejlődése és a városban folyó gazdasági helyzet alakulása. A téma aktualitását tekintve ideális, mivel elhelyezkedését tekintve Magyarország egyik legelmaradottabb régiójában helyezkedik el. Különösen érdekes megvizsgálni, hogy a jelenlegi helyzetben milyen lehetőségei vannak. A témaválasztásomat egyértelműen befolyásolta az érdeklődés az elemzési szakterület iránt, továbbá könnyen ötletet tudtam meríteni a tanulmányai során megszerzett ismeretanyagból is.

Tekintélyes felhasználható irodalma van a témának, mely feldolgozása segített az elemző munkába. Gondolok itt Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzatának éves beszámolóira, melyek egyenként legalább 300 oldalt tesznek ki. Szükségesnek tartom mélyebben megismerni az önkormányzatok működésére vonatkozó jogi szabályozásokat, melyhez szükséges tartom a kapcsolódó kötelező tananyagot túl további szakirodalmi könyvek feldolgozását. Továbbá Salgótarján város gazdasági programjainak, éves beszámolóinak, költségvetési tervezeteinek, közgyűlési beszámolóinak tüzetes átolvasása, tanulmányozása elengedhetetlen a vagyonsvltkozás, vagyongazdálkodás elemzésének elkészítéséhez.

1.3 A dolgozat céljának ismertetése

A dolgozatom célja, hogy megvizsgáljam a salgótarjáni önkormányzat vagyongazdálkodását tekintetben, hogy a lehető leghatékonyabban használják-e a rendelkezésre álló vagyont? Milyen volt a közfeladat ellátás intézményhálózatára fordított felhalmozási kiadások hasznosulása, eredményessége? Van-e az önkormányzatnak vállalkozási tevékenysége, ha igen van-e belőle pozitív eredmény? Mi a hasznosabb a városnak, ha új beruházásokat eszközöl vagy ha a meglévő vagyonelemeket újítja fel? Melyik a kisebb forrásigényű, a beruházás vagy a felújítás, és melyik a hatékonyabb? Egy-egy példa bemutatása mellett ötletek megfogalmazása a folyamatos fejlődés érdekében.

2. Helyi önkormányzatok

2.1 Az önkormányzati vagyon kialakulása

Ahhoz, hogy megértsük az önkormányzatok és ezen belül a salgótarjáni önkormányzat vagyoni helyzetét, szükség van az önkormányzati vagyon kialakulásáról, 30 éves távlatban, egy rövid történeti áttekintésre.

A rendszerváltás előtti szabályozás értelmében, a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (Alkotmány) – 1989. október 22-én hatályos szabályai szerint, az állam meghatározta a nemzeti vagyon primátusát a magántulajdonnal szemben. Látható tehát, hogy a rendszerváltás előtt az állami vagyon dominancia volt jellemző. Az állami szocialista tulajdon az egész nép vagyona volt. Jelentős változást hozott a rendszerváltás, tekintve, hogy megdőlt a társadalmi tulajdon elsőbbsége, és a magántulajdon az állami tulajdonnal egyenrangúvá vált. A rendszerváltás Alkotmánya már kijelenti, hogy „Magyarország gazdasága olyan piacgazdaság, amelyben a köztulajdon és a magántulajdon egyenjogú és egyenlő védelemben részesül.”

(a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény)¹

A demokratizálódó állam berendezkedéssel párhuzamosan megy végbe a hatalom decentralizációja. Következésképpen megalakulnak az önkormányzatok, átrendeződik a nemzeti tulajdonban lévő eszközök vagyoni jogi helyzete. Első mérföldkőnek tekinthető a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (továbbiakban: Ötv.) megalkotása. E jogszabály deklarálja az államtól elkülönült önkormányzati vagyon fogalmát és szabályrendszerét. Az Ötv. meghatározza az önkormányzatok gazdasági alapjait és a helyi önkormányzatok vagyonát, mely a tulajdonából és a helyi önkormányzatot megillető vagyoni értékű jogokból áll. Az Ötv. hatálybalépésével az állam jelentős vagyonátadást hajtott végre a helyi önkormányzatok javára. Önkormányzati tulajdonba kerültek a tanácsok, tanácsai intézmények, vállalatok vagyona, jelentős mennyiségű állami tulajdonú ingatlan, lakás, valamint meghatározott közművek. E folyamatot segítette elő az egyes állami tulajdonban lévő vagyontárgyak önkormányzatok tulajdonába adásáról szóló 1991. évi XXXIII. törvény foganatosítása is. Fontos megemlíteni, hogy a rendszerváltás Magyarországa az osztott önkormányzati vagyon koncepcióját vette alapul. „Ebben a modellben az önkormányzat vagyonán belül általában élesen elkülönül a közfeladatok ellátását szolgáló, valamint az egyéb,

¹ Alkotmány 9. § (1) bekezdés, 1990. június 25-én hatályos időállapot

vállalkozásokba is bevonható vagyontárgyak köre.” (Hoffman István: Az önkormányzati vagyona vonatkozó főbb szabályozási modellek vázlata, p 52-53.)

A magyar szabályozás és terminológia szerint a törzsvagyon és üzleti vagyon megkülönböztetése valósul meg.

Az önkormányzati vagyon megosztását a későbbiekben részletesen tárgyalom.

2.2 Jogsabályi változások

A hatékonyabb állami működés követelménye és a 2008-as gazdasági világválság miatti szükséghelyzet, illetve az önkormányzati rendszer elmúlt 20 évi tapasztalatai indokoltá tette a magyar önkormányzati rendszer átalakítását. A Magyar Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Programban leírtak változásokat indítottak el a helyi önkormányzatok működésének ésszerűsítésére, melyek hatással voltak az önkormányzatok által ellátott tevékenységekre, a rendelkezésre álló vagyon számszerűsítésére és a bevonható források igénybevételére. A kormányzat által 2011. évben elindított Jó Állam Fejlesztési Program részeként az önkormányzati reform jelentős változásokat hozott. A 2011. április 25-én elfogadott Magyarország Alaptörvényben új alapokra helyezte az állami szervekre vonatkozó rendelkezéseket és ezen belül az önkormányzati rendszert is. Az Országgyűlés által 2011. december 19-én elfogadott Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.v.) a magyar önkormányzati rendszer átalakításának folyamatában nagy jelentőséggel bír. A reform célja az volt, hogy egy modern, költséghatékony, feladatközpontú önkormányzati struktúra kerüljön kiépítésre, mely lehetőséget biztosít a produktív és eredményes működésre. Konkrétumként kiemelhető, hogy a települések önfenntartó képességének fejlesztése, erősítése került előtérbe. Új feladatalapú támogatási rendszer került bevezetésre a finanszírozásban. Új alapokra helyeződtek a helyi önkormányzatok kötelezettségvállalására vonatkozó szabályok az eladósodás elkerülése, megakadályozása érdekében (Magyarország gazdasági stabilitásról szóló 2011. évi CXCV. törvény). Egyszerűsödtek a társulásra vonatkozó szabályok, illetve meghatározásra került a törvényességi felügyelet eljárásrendszere. Vidékfejlesztési, területfejlesztési és területrendezési feladatokkal bővül a megyei önkormányzatok feladatköre.

A Möt.v. az Ötv. rendelkezései mellett a kapcsolódó törvényeket is felváltotta. A 2011. évi CXCV. törvény (új Áht.) lép az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény

(régí Áht.) helyébe, melynek felépítése átláthatóbb, keretjellgű és egyszerűbb szabályozást alkalmaz. Új szankció került bevezetésre a gazdálkodási fegyelem erősítése érdekében, a nettó finanszírozás felfüggesztésével jár a beszámolási kötelezettség elmulasztása.

A törvényi változás szükséges velejárója a vonatkozó kormányrendeletek módosítása. Ennek következményeképpen, megalkotásra került többet között a költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és belső ellenőrzéséről szóló 370/2011. (XII. 31.) Kormányrendelet (Bkr.) és az államháztartási törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII. 31.) Kormányrendelet (Ávr.) is.

2.3 Önkormányzatok az állami költségvetésben

Az államháztartás két részre, a központi alrendszerre és az önkormányzati alrendszerre tagolódik. Az államháztartási gazdálkodás során az állam bevétellel és vagyonnal, azaz anyagi javakkal gazdálkodik. Az államháztartási gazdálkodás során az állami közfeladatok ellátása érdekében a gazdaságban keletkezett jövedelem és vagyon egy részét elvonja a gazdaság alanyaitól, és a magánszemélyektől, azokat központosítja, majd egy újraelosztási folyamatban forrásként a közfeladatok ellátásához finanszírozásához rendeli, azaz egy részüket felhasználja, a többit visszajuttatja a gazdaság alanyainak és a magánszemélyeknek. (Dr. Erdős Éva - Önkormányzati pénzügyek, az önkormányzatok gazdálkodási rendszere)

A helyi önkormányzat az államháztartás önkormányzati szintjét alkotja, annak egyik alrendszere, mely az alábbi módon épül fel:

- a helyi önkormányzat,
- a helyi nemzetiségi önkormányzat és az országos nemzetiségi önkormányzatok,
- a jogi személyiségű társulás, a térségi fejlesztési tanács,
- és az előbbiektől által irányított helyi és nemzetiségi önkormányzati költségvetési szerv.

A központi költségvetéstől elkülönül az önkormányzati alrendszer költségvetése. A helyi önkormányzatok valamennyi bevételi forrását az államháztartási mérleg bevételi oldala tartalmazza, kiadási oldala pedig az önkormányzatok valamennyi kiadását. Az

államháztartás önkormányzati alrendszerébe tartozó szerveknél a közhatalom helyi gyakorlása, a testületi irányítás valósul meg. Feladat, - és hatáskör ellátáshoz kapcsolódó költségvetési és vagyoni támogatásra jogosult, vagyonának meghatározó forrása az állami tulajdon.

2.4 Az önkormányzatok gazdasági önállósága

A Mötv. szerint a helyi önkormányzatok vagyona a helyi önkormányzatot megillető vagyoni értékű jogokból és a tulajdonába tartozó vagyontárgyakból tevődik össze. Ezek az önkormányzati célok elérését szolgálják. A vagyon két részből áll, a törzsvagyonból és a vállalkozói (üzleti) önkormányzati vagyonból. A vagyonkimutatásban a többi vagyontárgytól elkülönítve kell nyilvántartani a törzsvagyont, mely a kötelező önkormányzati feladat és hatáskör ellátását vagy a közhatalom gyakorlását szolgálja. A törzsvagyont két fő részre, a korlátozottan forgalomképes és a forgalomképtelen törzsvagyonra osztják. A vállalkozói önkormányzati vagyon teljes mértékben forgalomképes. A Mötv. szerint a helyi önkormányzatot a helyi önkormányzati vagyon vonatkozásában mindazon jogok és kötelezettségek megilletik, amelyek egy tulajdonost megilletnek. Tulajdonosi jogait szabályozza a Mötv., mely szerint a helyi önkormányzat vállalkozása a kötelező feladatok ellátását nem veszélyeztetheti. Tehát az önkormányzatnak csak olyan vállalkozása lehet, vagy csak olyan vállalkozásban működhet közre, amelyben a felelőssége nem haladja meg a vagyoni hozzájárulás mértékét.

2.5 Feladatkörök és határcörök

A Mötv. a helyi önkormányzatok feladatainak és határcörének három típusát különbözteti meg, nevezetesen a kötelező, az önként vállalt és az államtól átvállalt államigazgatási feladatok. Kizárólag törvény írhat elő kötelező feladatot. A feladatok ellátáshoz indokolt minimális feltétele megállapításra kerül. Ezen túlmenően az állammal kötött megállapodásban a vállalt feladatok ellátásához szükséges forrásokról is elengedhetetlen rendelkezni.

Mivel a települések különböző adottsággal rendelkeznek, így eltérőek a helyi közszolgáltatásokkal kapcsolatos igények. Ennek okán szükséges a differenciált feladat meghatározás. A feladatok hatékonyabb, célszerűbb ellátására közös intézményt,

vagyis önkormányzati társulásokat hoztak létre. Ezek jogi személyiséggel rendelkeznek és ilyen lehet például az intézményirányító társulás, a hatósági igazgatási társulás.

Az önkormányzat képviselő-testületének, az önkormányzat működtetésében, illetve a gazdálkodási döntéseinek meghozatalában kulcsfontosságú szerepe van. Jogszabályban foglaltak szerint dönthet a feladatellátás szervezeti kereteiről, működéséről. Működését segítő szerveivel biztosítja az önkormányzat feladatainak ellátását.

1. ábra Az önkormányzatok gazdálkodásának döntési, irányítási, vezetési és végrehajtási sémája

Forrás: Forrás: Vigvári András: Közpénzügyek, önkormányzati pénzügyek KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó KFT. Budapest, 2002. 214. oldal

A fent látható ábra az önkormányzatok gazdálkodásának döntési, irányítási rendszerének sémáját mutatja be. Ebből jól látható, hogy a hatáskörgyakorlás és a feladatellátás középpontjában a képviselő-testület áll. A szervezeti és működési szabályzatokban rendeleti szinten állapítja meg és szabályozza működési rendjét, ideértve a bizottságok feladatait és az önkormányzat szervei között a feladat- és hatáskör megosztást.

2.6 Helyi önkormányzatok gazdálkodása

Mint már említettem, az önkormányzatok gazdálkodására vonatkozó szabályozás 2013. január 1-én lépett hatályba a Möt., amelyben az alapvető rendelkezések között a helyi önkormányzatok gazdasági alapjai is meghatározásra kerültek. Az önkormányzati gazdálkodás rendszerét az új törvény alapjaiban alakította át. A leglényegesebb változás, hogy az önkormányzatok normatív finanszírozását felváltotta a feladatfinanszírozás. A

feladatfinanszírozási rendszer célja, hogy az önkormányzatok kötelező feladatainak ellátásához szükséges működési kiadások fedezete rendelkezésre álljon. Az Alaptörvény kimondja, hogy a helyi önkormányzatok a helyi közügyek intézése és a helyi közhatalom gyakorlása érdekében működnek. Két szintjét különböztetjük meg a helyi önkormányzatoknak: a települési önkormányzatokat és a megyei önkormányzatokat, vagyis a területi szintű önkormányzatokat. A települési és megyei önkormányzatok eltérő feladatokat látnak el és nincsen közöttük függőségi viszony. Több kötelező feladata van a nagyobb teljesítőképességű és lakosság számú, területi nagyságú önkormányzatoknak. Az önkormányzatok által ellátandó feladatok lehetnek kötelező jellegűek és önként vállalt jellegűek. Fontos megemlíteni azonban, hogy az önként vállalt feladatok semmiképp nem veszélyeztethetik a kötelezően ellátandó feladatok körét. Az önként vállalt feladatok finanszírozását a helyi önkormányzat saját bevételeiből, vagy az erre a célra biztosított más forrásból oldhatja meg. Az önkormányzatok által kötelezően ellátott feladatok, illetve az állami prioritásként kezelt, önként vállalt feladatok finanszírozásához az állam biztosít a központi költségvetésből támogatást. A kötelezően ellátandó feladatok körét a Mőtv. 13.§ határozza meg.

Ez alapján, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen:

- településfejlesztés, településrendezés;
- településüzemeltetés (köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása);
- a közterületek, valamint az önkormányzat tulajdonában álló közintézmény elnevezése;
- egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítségét célzó szolgáltatások;
- környezet-egészségügy (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsálóirtás);
- óvodai ellátás;
- kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása; filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása;
- gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások;

-
- szociális szolgáltatások és ellátások, amelyek keretében települési támogatás alapítható meg;
 - lakás- és helyiséggazdálkodás;
 - a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása;
 - helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás;
 - honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem, helyi közfoglalkoztatás;
 - helyi adóval, gazdaságszervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok;
 - a kistermelők, őstermelők számára - jogszabályban meghatározott termékeik - értékesítési lehetőségeinek biztosítása, ideértve a hétvégi árusítás lehetőségét is;
 - sport, ifjúsági ügyek;
 - nemzetiségi ügyek;
 - közreműködés a település közbiztonságának biztosításában;
 - helyi közösségi közlekedés biztosítása;
 - hulladékgazdálkodás;
 - távhőszolgáltatás;
 - víziközmű-szolgáltatás, amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásért felelősnek minősül.

(2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól)

Mint már említettem, a helyi önkormányzat a feladatai ellátásának feltételeit elsősorban saját bevételből, más gazdálkodó szervektől átvett bevételekből, és a központi költségvetési kapcsolatból származó támogatásból teremti meg. A helyi önkormányzatok gazdasági-pénzügyi önállósága körében a következő jogokkal rendelkeznek:

- tulajdonosi jog gyakorlása,
- vállalkozási szabadság (korlátokkal):
 - Ezen belül a helyi önkormányzat:
 - gazdasági társaságot alapíthat, tagként beléphet (korlátozott felelősséggel),
 - csak átlátható gazdasági társaság tagja lehet,
 - jogosult likvid hitel felvételére,
 - jogosult kötvény kibocsátására,
- a kötelezően le nem kötött forrásait betétként helyezheti el,
- helyi adókat vehet ki a törvény keretei között.

A gazdálkodási tevékenység korlátai a vállalkozási tevékenységnél és az adókivetési tevékenységnél jelennek meg.

2.6.1 A helyi önkormányzatok gazdálkodásának korlátai

A Mötv. mellett a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Stabilitási tv.) határozza meg az önkormányzatok gazdálkodási korlátait. Az önálló gazdálkodásnak a törvény több pontban keretet szab. Ilyen például, hogy működési hiány nem tervezhető a helyi önkormányzatok költségvetésébe, illetve a helyi önkormányzat deficitese gazdálkodásért egyedül a helyi önkormányzat felelős. Törvényi feltételhez vagy a Kormány hozzájárulásához köti az önkormányzat kötelezettségvállalását kölcsönfelvételre, tehát csak a Kormány előzetes jóváhagyásával köthet adósságot keletkeztető ügyletet. Nem vehet igénybe jogosulatlanul költségvetési támogatást és ezen támogatásokat csak a megadott célra használhatja fel. Ha nem teljesíti adatszolgáltatási kötelezettségeit vagy nem rendelkezik a költségvetési évre szóló elfogadott költségvetéssel, akkor a nettó finanszírozás alapján kapott támogatás felfüggesztésre kerül a határidő utolsó napját követő hónaptól a mulasztás megszüntetését követő hónapig.

Mint már korábban is említettem, a kötelezően ellátandó feladatok körét az önként vállalt feladatok nem veszélyeztethetik.

Az önkormányzat működési költségeinek finanszírozására csak éven belül lejáró likvid hitelt vehet fel. Adósságból eredő fizetési kötelezettségeinek mértéke nem haladhatja meg éves szinten a saját bevételeinek 50%-át. Gazdálkodásának biztonságáért a képviselőtestület, a gazdálkodásának szabályszerűségéért pedig a polgármester a felelős. Önálló gazdálkodásának alapjait vagyona és az önkormányzat bevételei teremtik meg.

2.6.2 A helyi önkormányzatok bevételei

Az már világos számunkra, hogy a helyi önkormányzatok önállóan gazdálkodnak, önálló vagyonnal rendelkeznek bevételeik egy része viszont a központi költségvetésből származik. Bevételei alapvetően három forrásból tevődnek össze:

1. a helyi önkormányzatok saját bevételei
2. átengedett központi bevételek, állami támogatások
3. más gazdálkodó szervektől átvett bevételek

A saját bevételeket az Möt. határozza meg, míg az önkormányzatok központi alrendszerrel való kapcsolatából származó forrásokat az Országgyűlés határozza meg a központi költségvetésről szóló törvényben.

1. Saját bevételek

A helyi önkormányzatok saját bevételeinek meghatározását a Möt. 106. § (1) bekezdésben találjuk, miszerint:

- a) a helyi adók;
- b) saját tevékenységből, vállalkozásból és az önkormányzati vagyon hasznosításából származó bevétel, nyereség, osztalék, kamat és bérleti díj;
- c) átvett pénzeszközök;
- d) törvény alapján az önkormányzatot megillető illeték, bírság, díj;
- e) az önkormányzat és intézményei egyéb sajátos bevételei.

Helyi adók

A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény meghatározza az önkormányzatok által megállapítható adófajtákat. Meghatározza az adótárgyakat és adóalanyokat. Csak azok az adónemek, és csak azokra vethető ki, akiket és amelyeket a törvény felsorol. Korlátozást jelent ez tehát az önkormányzatok számára, mivel az adó bevezetése, mértékének módosítása, hatályon kívül helyezése csak a helyi adókról szóló törvény keretein belül történhet. Nem haladhatja meg a maximumot a kivetett adók mértéke továbbá nem lehet szűkíteni a mentességek és adókedvezmények körét. Egy adótárgyra csak egyféle adót és egyszer lehet kivetni. Tehát a kerületi önkormányzat nem vethet ki újra, a főváros által már kivetett helyi adót. Az önkormányzatok adó-megállapítási joga az önkormányzatoknak azt jelenti, hogy a helyi adókról szóló törvényben meghatározott adókat bevezesse, módosítsa, vagy hatályon kívül helyezze. Évközben nem lehet szigorítani a helyi adók szabályozását, tehát naptári éven belül nem emelhető az adóalanyok terhe. A helyi adók mértékét mindig a helyi adottságokhoz, az adóalanyok teherviselő képességéhez és az önkormányzat gazdálkodási körülményeihez igazodóan kell megállapítani. Továbbá joga van az önkormányzatoknak a már meglévő kedvezményeket további mentességekkel növelni, és a helyi adózás részletes szabályait is meghatározni.

Helyi adókat vethet ki tehát jogszabályi keretek között az önkormányzat illetékességi területén. Ezek lehetnek:

-
- Vagyoni típusú helyi adók
 - építményadó
 - telekadó
 - Kommunális típusú helyi adók, úgymint
 - magánszemélyek kommunális adója,
 - idegenforgalmi adó.
 - Helyi iparüzési adó

Saját tevékenységből, vállalkozásból és az önkormányzati vagyon hasznosításából származó bevétel, nyereség, osztalék, kamat és bérleti díj

Befektetett pénzeszközei után kapott kamat vagy a bérbe-adott üzlethelységei után járó bérleti díj tartozik a saját tevékenységből, vállalkozásból származó bevételek körébe. Ide tartozik továbbá a gazdasági társaságban vagy részvénytársaságban történő jelenlét utáni nyereség, illetve osztalék.

Az önkormányzati tulajdon fő rendeltetése, hogy a közszolgáltatások egy részét biztosítsa. A bevétel orientált pénzügyi szabályozás rákényszeríti az önkormányzatokat az intézmények többcélú hasznosítására, vállalkozásra. A kezelésében lévő ingatlanokat, ingókat az alapfeladat sérelme nélkül bevételei növelésére fordíthatja, például helyiségeit, eszközeit bérbe adhatja.

Az önkormányzatok létrejötte óta tapasztalható az önkormányzati ingatlanok nagyfokú értékesítése. A rendszerváltás óta például egyre kevesebb az önkormányzati szociális bérletelés. Az önkormányzati tulajdon tárgyai között meghatározó jelentőségű a korlátozottan – újra nem termelődő módon – rendelkezésre álló települési földterület.

A helyi önkormányzat az értékesítésen kívül betársulhat más vállalkozói tevékenységbe azáltal, hogy a tulajdonában álló földterületet tőkerészként beviszi a vállalkozásba. Az önkormányzatok rövidebb vagy hosszabb időtartamra szabad pénzeszközeiket betétként pénzügyintézeteknél helyezhetik el. Az önkormányzat által alapított felügyelete alá tartozó intézmények működtetése során keletkező intézményi működési bevételek pl. áru- és készletértékesítés intézményi ellátási díjak, alkalmazottak térítéséből származó bevétel, áfa bevétel.

Átvett pénzeszköz

Saját bevételi köréhez tartozik az alapítványoktól, magánszemélyektől, gazdálkodó szervezetektől átvett pénzeszközök.

Törvény alapján az önkormányzatot megillető illeték, bírság, díj

Az önkormányzatot megillető illeték, bírság, díj körhöz tartozik például a jegyző által kiszabott környezetvédelmi bírság teljes összege. A természetvédelmi, környezetvédelmi, vízügyi felügyelőség által kirótt és befolyt bírság 30%-a. Helyszíni bírságból származó szabálysértési befizetés 100%-a illetve az önkormányzat jegyzője jogkörében eljárva meghatározott közigazgatási bírság végrehajtásából befolyó bevétel 40%-a. A közterület felügyelő által a települési önkormányzat területén a közlekedési szabályszegésért kiszabott közigazgatási bírság teljes befolyó összege.

Az önkormányzat és intézményei egyéb sajátos bevételei

És végül az önkormányzat és intézményei sajátos bevételeihez tartozik többek között az önkormányzat felügyelete alá tartozó intézmények ár, működési- és díjbevétele.

2. Átengedett központi bevételek, állami támogatások

A központi költségvetésről szóló törvény deklarálja, hogy milyen átengedett bevételek tartoznak ide, melyek fajtáját és mértékét az Országgyűlés állapítja meg. Ezeket a bevételeket a központi költségvetésből kapják az önkormányzatok, melyek lehetnek

- a termőföld bérbeadásából származó jövedelem utáni személyi jövedelemadó 100%-a
- a gépjárműadó 40%-a
- a gépjárműadóhoz kapcsolódó bírságból, pótlékból és a végrehajtási költségből származó bevétel 100%-a

Következő nagy csoportot a központi költségvetésből származó állami támogatások jelentik. A felhasználási kötöttségekkel járó általános állami feladatalapú támogatásoknak több fajtáját különböztetjük meg:

-
- a helyi önkormányzatok általános működésére és ágazati feladatainak ellátására kapott támogatás
 - a helyi önkormányzatok által felhasználható központosított előirányzatokra kapott támogatás
 - a helyi önkormányzatok kiegészítő támogatása
 - címzett és céltámogatások
 - Vis maior támogatás

2013 óta a központi költségvetési források közül kikerültek az önkormányzatokat megillető normatív támogatások, helyette a bér és egyéb kiadáshoz, a feladatok szakmai tartalmához kapcsolódó támogatási forma, a feladatalapú támogatás jelent meg.

A helyi önkormányzatok általános működésének támogatás jogcím alatt az önkormányzati hivatal támogatását, a település üzemeltetéshez kapcsolódó feladatellátás támogatását értjük. Továbbá a köznevelési, gyermekétkeztetési feladatok, szociális gyermekjóléti feladatok és kulturális feladatok támogatása. A helyi önkormányzatok által felhasználható kiegészítő támogatások előirányzatai olyan fontos, sajátos önkormányzati feladatokhoz kapcsolódnak, melyhez nem áll rendelkezésre más forrás. Ilyen központosított előirányzat például a lakossági közműfejlesztés vagy a lakossági víz- és csatorna szolgáltatás támogatása. Kiegészítő támogatás adható kivételes esetben a helyi önkormányzatoknak működőképességük megőrzése érdekében, például az önkormányzati fejezeti tartalékból, szerkezetátalakítási tartalékból és a működőképességet segítő támogatás előirányzataiból. Az első támogatási forma az ÖNHIKI, az önhibáján kívül hátrányos helyzetű önkormányzatok támogatása volt, mely a működőképesség megőrzését szolgálta. Célja, hogy ezen önkormányzatok is fenn tudják tartani magukat, el tudják látni feladataikat, melyeket saját önerőből képtelenek lettek volna, a munkahelyek hiánya vagy a helyi adók alacsony bevétele miatt. Ezt a célt 2013 évtől a fejezeti tartalék előirányzat vette át és ez szolgál a működési képességet segítő támogatásként. Jelenleg az önkormányzatok rendkívüli települési támogatást REKI igényelhetik meg. Az új finanszírozási rendszer bevezetéséhez kapcsolódó év közbeni helyesbítést szolgáló intézkedések támogatására szolgál a szerkezetátalakítási tartalék. A feladatfinanszírozási rendszerben csökkenő tendenciát mutatnak a címzett és céltámogatások, helyüket átveszik az EU-s pénzügyi források. Illetve az utolsó, a Vis

maior támogatás, amely a nem befolyásolható károk, előre nem látható, váratlan elemi csapás fedezetére szolgál.

2.6.3 A helyi önkormányzatok kiadásai

Az önkormányzatok kiadásait alapvetően két fő csoportba lehet sorolni:

- működési és
- felhalmozási jellegű kiadásokba.

A működési kiadások közé tartoznak a személyi jellegű kiadások, a járulékok és a dologi kiadások.

A felhalmozási kiadások két fő csoportja a felújítási és a beruházási kiadások.

2.7 A helyi önkormányzat vagyongazdálkodása

Önálló gazdálkodásának bázisát saját bevételein kívül vagyona, önálló tulajdona adja, feltétele, hogy megfelelő bevétellel és vagyonnal rendelkezzen feladatai ellátásához. A helyi önkormányzatok önálló gazdálkodásának alapját az Alaptörvény 32. cikke határozza meg melyet az államháztartási törvény, az önkormányzati törvény és a nemzeti vagyonról szóló törvény egészít ki. Az Alaptörvény kimondja, hogy a helyi önkormányzatok gyakorolják a tulajdonost megillető jogokat az önkormányzati tulajdon vonatkozásában. Meghatározza a költségvetését és annak alapján önállóan gazdálkodik, kötelező feladatainak veszélyeztetése nélkül vállalkozhat az e célra használható bevételeivel és vagyonával.

2.8 Helyi önkormányzatok vagyona

A helyi önkormányzat vagyona a tulajdonából és a helyi önkormányzatot megillető vagyoni értékű jogokból áll, melyek az önkormányzati feladatok ellátását szolgálják. Az állami vagyonnal együtt a helyi önkormányzatok vagyona a nemzeti vagyon részét képezi a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény (továbbiakban: Nvt.) alapján. A helyi önkormányzat vagyona egyrészt a közfeladatokat ellátását szolgálja, másrészt csak olyan közcél érdekében használható, amelyeket a törvény alapján az önkormányzatoknak szolgálniuk kell. Az önkormányzati vagyon felosztását az Nvt. határozza meg, miszerint megkülönböztetünk törzsvagyont és üzleti vagyont. Továbbá különbséget tesz

nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű vagyon és kizárólagos önkormányzati tulajdonban álló vagyon között.

Üzleti vagyon

2012 január 1-jétől az önkormányzati vagyonra vonatkozó legfontosabb szabályokat a Mötv. mellet az Nvt. tartalmazza.

Az üzleti vagyon tekintetében az Nvt. nem tartalmaz egyéb szabályokat, a Mötv. 107. § szabálya érvényesül, vagyis *az üzleti vagyonra nézve ugyanazokat a rendelkezéseket kell alkalmazni, mint bármely más természetes, vagy jogi személy, valamint jogi személyiség nélküli szervezet tulajdonára.*

Az üzleti vagyonba tartozik minden olyan vagyontárgy, vagyoni értékű jog, ingó, ingatlan, amely önkormányzati tulajdonban áll, és nem tartozik az önkormányzat törzsvagyonába. Ilyen például az önkormányzat tulajdonában álló üzleti, lakás, gazdasági társaságban fennálló apport tulajdon értéke. Fontos megemlíteni, hogy az üzleti vagyon forgalomképes, vagyis szabadon elidegeníthető, vállalkozásba apportként bevihető, megterhelhető. Az önkormányzat helyes vagyongazdálkodására garanciát jelentenek „A helyi önkormányzatok gazdálkodásának korlátai” fejezetben részletezett szabályok.

Törzsvagyon

Az Nvt. 5. § (2) bekezdés szerint a helyi önkormányzatok törzsvagyonra „*a helyi önkormányzat tulajdonában álló nemzeti vagyon külön része a törzsvagyon, amely közvetlenül a kötelező önkormányzati feladatkör ellátását vagy hatáskör gyakorlását szolgálja, és amelyet*

- a) e törvény kizárólagos önkormányzati tulajdonban álló vagyonnak minősít,*
- b) törvény vagy a helyi önkormányzat rendelete nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak minősít (az a) és b) pont a továbbiakban együtt: forgalomképtelen törzsvagyon),*
- c) törvény vagy a helyi önkormányzat rendelete korlátozottan forgalomképes vagyonelemként állapít meg.” (2011. évi CXCVI. törvény a nemzeti vagyonról)*

A törzsvagyon általános feltételeként az Nvt. továbbra is megköveteli, hogy közvetlen kapcsolatban álljon az adott vagyonelem a kötelező feladatellátással. Ilyen lehet például egy üzlethelyiség bérbeadásából származó bevétel, amely kötelező feladat ellátására fordítható.

Forgalomképtelen törzsvagyon

A helyi önkormányzatok forgalomképtelen törzsvagyonára vonatkozó definíciót az Nvt. 5. § (3)-(4) bekezdése tartalmazza.

(3) A helyi önkormányzat kizárólagos tulajdonát képező nemzeti vagyonba tartoznak:

- a) a helyi közutak és műtárgyaik,
- b) a helyi önkormányzat tulajdonában álló terek, parkok,
- c) a helyi önkormányzat tulajdonában álló nemzetközi kereskedelmi repülőtér, a hozzá tartozó légiforgalmi távközlő, rádiónavigációs és fénytechnikai berendezésekkel és eszközökkel, továbbá a légiforgalmi irányító szolgálat elhelyezését szolgáló létesítményekkel együtt, valamint
- d) a helyi önkormányzat tulajdonában álló - külön törvény rendelkezése alapján részére átadott - vizek, közcélú vízi létesítmények, ide nem értve a vízi közműveket.

(4) Nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak minősül a 2. mellékletben meghatározott, valamint törvényben vagy a helyi önkormányzat rendeletében ekként meghatározott a helyi önkormányzat tulajdonában álló vagyonelem. (2011. évi CXCVI. törvény a nemzeti vagyonról)

Az önkormányzati vagyonelemek két csoportra oszthatók, a helyi önkormányzatok kizárólagos tulajdonát képező vagyonelemek illetve a nemzeti vagyon részét képező vagyonelemek.

Az önkormányzatok kizárólagos tulajdonát képező vagyontárgyakat a (3) bekezdés írja le, míg a nemzeti vagyont az Nvt. 2. számú mellékletében tételesen felsorolt vagyonelemek továbbá azon vagyontárgyak, melyeket az önkormányzat rendeletével ekként határoz meg.

Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon

Az Nvt. 5. § (5) bekezdése határozza meg a helyi önkormányzatok korlátozottan forgalomképes törzsvagyonának körét.

„A helyi önkormányzat korlátozottan forgalomképes törzsvagyonát képezi

- a) a helyi önkormányzat tulajdonában álló közmű,
- b) a helyi önkormányzat tulajdonában álló, a helyi önkormányzat képviselő-testülete és szervei, továbbá a helyi önkormányzat által fenntartott, közfeladatot ellátó intézmény, költségvetési szerv elhelyezését, valamint azok feladatának ellátását szolgáló épület, épületrész,
- c) a helyi önkormányzat többségi tulajdonában álló, közszolgáltatási tevékenységet vagy parkolási szolgáltatást ellátó gazdasági társaságban fennálló, helyi önkormányzati tulajdonban lévő társasági részesedés, továbbá
- d) a Balatoni Hajózási Zrt.-ben fennálló, a helyi önkormányzat tulajdonában álló társasági részesedés.”

(2011. évi CXCVI. törvény a nemzeti vagyonról)

Kiegészítő szabályként az Nvt. megfogalmazza, hogy amennyiben egy önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság, önkormányzati társulás vagy önkormányzat valamely más önkormányzattól egy korlátozottan forgalomképes önkormányzati vagyonba tartozó társasági részesedést szerzett, akkor az azt a részesedést megszerző önkormányzat vonatkozásában is korlátozottan forgalom képes vagyonelemnek tekintendő.

Az Nvt. meghatározza a korlátozottan forgalomképes önkormányzati vagyonhoz kapcsolódó korlátozások körét, miszerint annak tulajdonjogát csak az állam, egy önkormányzati társulás vagy egy másik önkormányzat szerezheti meg. Ellentmondásos rendelkezést fogalmaz meg azonban az önkormányzati gazdasági társaságok tulajdonrészének elidegenítéséhez kapcsolódóan. Lehetővé teszi ugyanis, hogy azokat állami, önkormányzati vagy önkormányzati társasági kizárólagosan köztulajdonban álló társaságok, úgynevezett holdingtársaságok részére apportként, nem pénzbeli hozzájárulásként vagy más jogcímen rendelkezésre bocsássák. Korlátozza továbbá ezen vagyonelemek megterhelését is. Kimondja, hogy kötvénykibocsátás és hitelfelvétel fedezetéül nem szolgálhatnak.

3. Salgótarján

3.1 Salgótarján rövid bemutatása

Salgótarján Megyei Jogú Város. Nógrád megye székhelye és legnagyobb városa, népességét tekintve Szekszárd után a második legkisebb megyeszékhely Magyarországon. A Salgótarján név a Salgó és a Tarján nevek összetételéből keletkezett. A Salgó a közeli Salgó várra utal, mely név a salgó (ragyogó, fényes) melléknévből származik. A Tarján a honfoglaló magyar törzsek egyikének a neve volt, mely ótörök eredetű szó, jelentése fejedelem, alkirály.

Salgótarján a Karancs, a Medves és a Cserhát hegységek találkozásánál, a Tarján-patak és a Zagyva vízgyűjtőjének két szűk völgyében fekszik, melyek „Y” alakot formáznak.

Történetét a honfoglalás idejéig vezethetjük vissza. A 10. század első évtizedében a Tarján nevű törzs birtokolta, melyet a belső gyepűvonal védelmére telepítettek ide. Tarján helység az egész középkorban a Salgó vára sorsában osztozott és vámhely is volt. A 17. században már kovácsműhelye és malma is volt a falunak, amelynek ekkor 247 lakója volt. A 19. században többször érték a helységet súlyos elemi csapások. Az 1840 években az árvíz döntötte romba a katlanszerű völgyben álló lakóházakat és gazdasági épületeket. Árvíz volt még 1870-ben és 1873-ban is, majd 1821-ben nagy tűzvész tombolt a településen. 1847-től Hyeronimus Morsbrugger bécsi vállalkozó Weber Alajos mérnökkel szén után kutatott a falu közelében és 1850-ben barnakőszén fedeztek fel. Beindult a bányászat, majd az erre alapuló ipar, így a település is gyors növekedésnek indult. Az 1860-as évek végén megalakult az akkori idők egyik legnagyobb társasága: a Salgótarjáni Kőszénbánya R.T. Az 1881. évben két cég egyesülésével óriási gyárkomplexum alakul ki elsősorban az itteni szénelőfordulásoknak köszönhetően: a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű R.T. Ez akkoriban az ország második legnagyobb vasfinomító vállalata volt, és a legismertebb üzemek közé tartozott, ahol magas fokú kiképzésben részesültek a szakmunkások. Az ide özönlő idegen munkások miatt ekkoriban a város etnikai viszonyai is jelentősen megváltoztak. A megszervezett oktatásnak köszönhetően sikerült egységes magyar munkásréteget kinevelni. A település az üzemek sokaságával és a bányászattal fejlődésnek indult. A várossá fejlődést a vasút is elősegítette, amely 1867-óta létezik. Ez a vasútvonal (Pest-Salgótarján) is fontos

tényező volt a fejlődésben. Az akkori végállomás után egy iparvágány épült ki az Acélgárhoz. De az Acélgáron kívül a Tűzhely- és az Üveggyárhoz is kiágazott iparvágány. A vasút folyamatosan tovább bővült. Ezáltal a település 1922-ben rendezett tanácsú városi rangot kapott. A város első polgármestere dr. Förster Kálmán volt. A II. világháború idején a város bányáit és a bányavasút alagútjait használták légópincéknek. A háborút erősen megsínylette a település, de a háború után rövid időn belül a város visszatért a fejlődés útjára.

2. ábra Salgótarján az 1960-70 években

Forrás: <http://tarjanikepek.hu>

1950-ben az addigi Balassagyarmat helyett Salgótarján lett Nógrád megye székhelye. Ez újabb fejlődéshullámot indított meg. Megépült a Síküveggyár, a Bányagépgyár, és a Budapesti Rádiótechnikai Gépgyár (a továbbiakban: BRG). Az 1968. évben a belváros megkapta a Hild János-díjat. A szocialista beruházások idején Salgótarján az iparvárosok közé tartozott. Hatalmas beruházások valósultak meg a bányák, az ipari üzemek körül. Sorra épültek fel a lakótelepek, megújult a belváros, amely ekkor nyerte el mai formáját alapvetően Finta József és Magyar Géza építészek tervei szerint. A közigazgatási területen belül felújították az utakat és a vasutat. Ekkor kezdték építeni a 210-es főutat.

A bányüzemek bezárása az 1960-as évek második felében kezdődött a gazdaságosan kimenthető szén vagyon fogyása és a nem hatékony kitermelés miatt.

A rendszerváltás után visszaesés állt be a gazdasági életben. A város gazdasági szerkezete megroppant. A bányászatra, nehézgépgyártásra, építőanyagiparra épülő termelési szerkezetben a hatékonyság miatt a privatizáció alapvetően nem fejlődést, hanem leépítést eredményezett. Elsőként a Síküveggyár jelentett csődöt 1993-ban. A privatizációból az Öblösüveggyár és a Tűzhelygyár viszonylag szerencsésen jött ki. Azonban 1992-ben a BRG elköltöztette salgótarjáni üzemét, amellyel újabb üzem szűnt meg a városban. 1999-ben az Acélgyár is részben megszűnt. Ebben az egykori óriási üzemben már csak a hideghengermű és a szögglyártó gépek működnek. 2008-ban újabb üzem zárt be, az Üveggyapotgyárban is leállt a termelés.

3. ábra Salgótarján napjainkban

Forrás: <http://tarjanikepek.hu>

Az 1994. évben Salgótarján megyei jogú város lett, mivel ekkor valamennyi megyeszékhely a népességétől függetlenül megkapta ezt a rangot. 2000-ben elkészült az ipari park, amely új vállalkozások betelepítésével munkalehetőséget nyújt a város lakóinak. 2001-ben a Széchenyi Terv keretében megújult a Kórház és a Könyvtár. A 2009. évben városszépítő program indult, amely a következő 20 évre azt tűzte ki céljául, hogy szebb, jobb, élhetőbb várossá teszi Salgótarjánt hasonlóan, mint az 1970-es, 1980-as években. (www.salgotarjan.hu)

3.2 Salgótarján pénzügyi helyzete

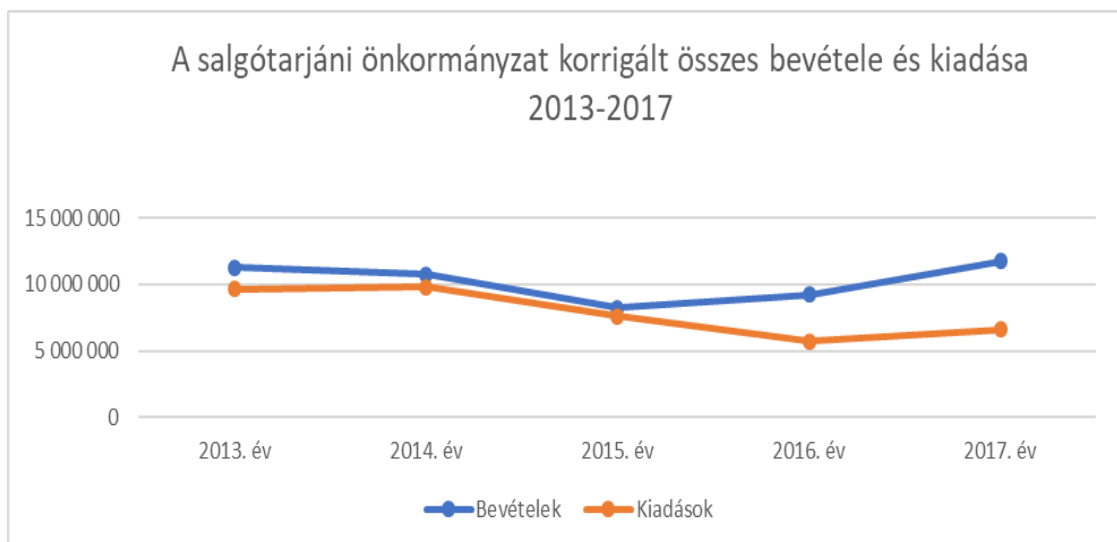
Salgótarján Nógrád megye meghatározó gazdasági, kereskedelmi, kulturális és közlekedési központja volt korábban és jelenleg is az, térkapcsolatai ma is szerteágazóak. A rendszerváltás után a termelési szerkezet nem felelt meg a megváltozott gazdasági környezet kihívásainak, így az elmúlt években jelentős átalakulási folyamaton esett át a város, amely alapvetően változtatta meg az önkormányzati gazdálkodás feltételrendszerét és az itt élők élethelyzetét. Túlzás nélkül ki lehet jelteni, hogy Salgótarján a rendszerváltás nagy vesztese, hiszen az itt működő szocialista nagyipar jelentős részét a privatizáció elsöpörte, lakónépességének közel 30%-át elveszítette alapvetően az elköltözések következtében.

Ebből a hátrányos helyzetből való felzárkózás változatlanul igényli a megkülönböztetett kormányzati támogatást és emellett jelentős állami beruházások megvalósítását.

A megvalósítandó feladatok között sok esetben a központi beruházások igénylik az önkormányzat anyagi hozzájárulását, illetve a jelentősebb önkormányzati beruházások kivitelezése sem lehetséges pályázati források nélkül.

Dolgozatomban a 2013-tól terjedő időszakban lezajló változásokat mutatom be, elemzem és vonok le belőle következtetést.

4. ábra A salgótarjáni önkormányzat korrigált összes bevétele és kiadása 2013-2017 között

Forrás: saját szerkesztés, az önkormányzat 2013-2017. beszámolóinak adatait felhasználva

A 2013. évi önkormányzati költségvetésben meghatározó szerepe volt annak a külső tényezőnek, hogy megváltozott az önkormányzati feladatellátás és ezzel együtt a

finanszírozási struktúra is. Állami fenntartásba került a korábban önkormányzatok által elvégzett feladatok egy része, viszont az ellátandó feladatok bővültek múzeumi és könyvtári szolgáltatásokkal. Ez azt jelenti, hogy a feladatellátást szolgáló önkormányzatoknak átengedett állami források nagyobb része, a normatív központi források, illetve az egyéb feladatokhoz szorosan nem kötődő állami támogatások egy része átkerült a központi költségvetése.

Jelentősen befolyásolta, erőteljesen bővítette a tervezés mozgásterét, hogy az önkormányzatot érintő hitelkonszolidáció miatt, nagymértékben csökkent az önkormányzati költségvetés tőke és kamatköltsége. A 2014. évben az önkormányzat költségvetés teljesített korrigált bevételi főösszeg 10 779 206 ezer forint volt, amely csökkenést mutat az előző évi összeghez képest. Az adósságkonszolidáció miatt a kiadás mérséklődött az előző évekhez képest. Alapvetően ennek eredményeként elégséges bevétel folyt be az önkormányzatnak feladatai ellátásához és a felmerülő költségek finanszírozásához. A 2015. évben tovább csökkent a bevétel, csupán 8 237 372 ezer forintot tett ki. Ezen belül jelenik meg az önkormányzati ciklus zárásához igazított pályázati forrásokkal támogatott projektek bevétele, amely csökkentette a bevétel visszaesését. 2016-tól növekvő tendenciát mutat a bevételi görbe, mely szerint a bevételi főösszeg 9 252 588 ezer forint. A felhasználható források összege 2017-ben tovább emelkedett egészen 11 770 035 ezer forintig. A növekedés alapvető oka, hogy új uniós ciklus pályázati forrásaival finanszírozott projektjeivel kapcsolatos támogatási pénzeszközöket előre folyósították.

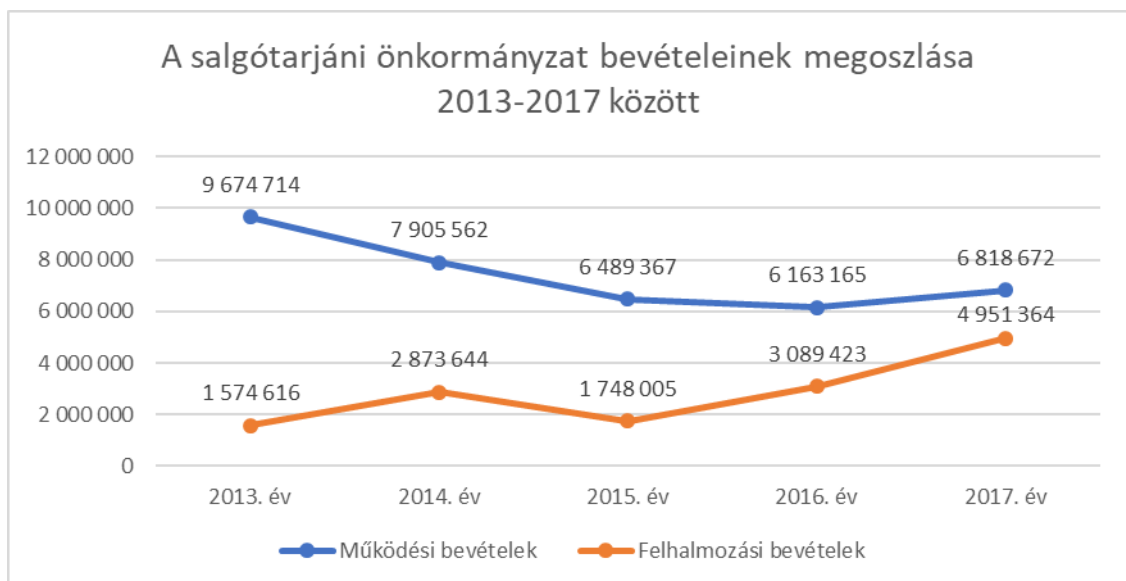
A 2013. évben a teljesített kiadási főösszeg 9 672 636 ezer forint volt. Mint már említettem, ebben az évben megváltozott az önkormányzat finanszírozási rendszere, így az oktatási feladatoknak az állam általi fenntartása következményeként a pedagógusok személyi juttatásai, és a kapcsolódó munkaadót terhelő járulék és szociális hozzájárulási adó kiadás már nem az önkormányzatot terheli, tehát nem része az önkormányzati költségvetésnek. Az önkormányzati költségvetés 2014-ben teljesített korrigált kiadási főösszeg 9 834 260 ezer forint volt, amely növekedett az előző évhez képest. Ennek oka a felhalmozási kiadások növekedése. A 2015. évben csökkent a költségvetés kiadási főösszege 7 593 847 ezer forintra, amelyet a számottevően kisebb felhalmozási kiadás okozta, mivel a projektek többsége az előző évben befejeződött. A 2016. évben a korrigált kiadási főösszeg 5 711 124 ezer forint volt, amely ismét csökkent az előző évhez képest szintén a

felhalmozási kiadások kisebb összegben való realizálása miatt. A teljesített korigált kiadási főösszeg 2017-ben 6 621 873 ezer forint volt, amely 910 749 ezer forinttal, 15,9 %-kal nőtt az előző évhez képest. Ez abból adódott, hogy a korábbi évhez képest a felhalmozási kiadások nagyobb összegben teljesültek.

3.2.1 Működési és felhalmozási bevételek

Az önkormányzatok működési költségvetési támogatása jogcímen folyósított hozzájárulási összeg a vizsgált időszakban csökkenő tendenciát mutat, mivel nem jelentkeztek olyan nagyságrendben az önkormányzat működőképességének fenntartására irányuló kiegészítő állami támogatások, mint az előző években. Ezek az állami támogatások biztosságot jelentettek az önkormányzat számára, ugyanis havonta érkeztek az önkormányzat számlájára. Ezek a források alapvetően feladatellátáshoz kapcsolódnak és finanszírozzák a működési kiadások meghatározó részét. Fontos megemlíteni, hogy a működési bevételek között megjelennek a projekt bevételek azon részei is, amelyeket nem lehet aktiválni. Ezeket dologi kiadásként kell elszámolni (működési célú támogatások) – ez torzíthatja a működési bevételeket, és úgy tűnhet mintha a működési bevétel fedezné a működési kiadásokat, de a kötött felhasználás miatt nem feltétlenül van így.

5. ábra A salgótarjáni önkormányzat bevételeinek megoszlása 2013-2017 között

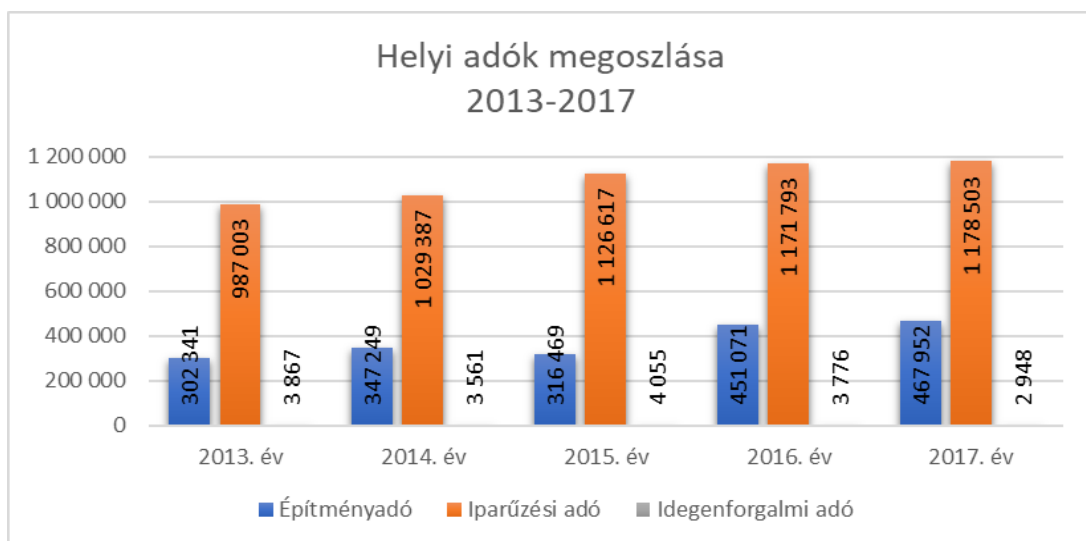
Forrás: saját szerkesztés, az önkormányzat 2013-2017. beszámolóinak adatait felhasználva

A 2015. évben mindössze 6 489 367 ezer forintot tesz ki a működési bevételek összege, mely szintén csökkent az előző évi teljesítéshez képest. A csökkenő bevétel a működési feladatellátás redukálódását mutatja, mivel takarékosabban, költséghatékonyabban megszervezett költségekhez kellett a szükséges forrásokat biztosítani. A 2017. évben a bevétel visszaesés trendje megváltozott, hiszen az önkormányzat korrigált költségvetésének működési bevételi főösszege 6 818 672 ezer forintot tett ki, 10,6 %-kal nőtt az előző évhez képest. A növekedés oka az új Európai Uniós programozási időszak indulásához a források megjelenése a város költségvetésében.

A költségvetés felhalmozási szektorának bevételi összege 2014-ben 2 873 644 ezer forint volt, amely az előző évi teljesítéshez képest 82,5%-kal nőtt. A gyarapodást elsősorban a felhalmozási feladatok bővülése okozta, melynek megfelelően a források is bővültek. A felhalmozási források legnagyobb részét pályázati pénzeszközök teszik ki, amely nélkül a tervezett projektek nem valósulhattak volna meg. Ez azonban azt is igazolja, hogy az államháztartáson belülről, illetve kívülről származó források nélkül az önkormányzat saját erőforrásaiból nem lenne képes az önkormányzat fejlődését biztosító felhalmozást finanszírozó forrásokat allokálni. A 2015. évben a teljesített költségvetési bevétel összességében 1 748 005 ezer forintot tett ki, amely 39,2%-kal csökkent az előző évhez képest. A visszaesést az okozza, hogy az Európai Uniós ciklushoz igazodóan nagyrészt befejeződött projektek miatt a pályázati források erre az évre erőteljesen visszaestek.

Helyi adó bevételek

6. ábra A salgótarjáni önkormányzat helyi adóbevételeinek alakulása (2013-2017)

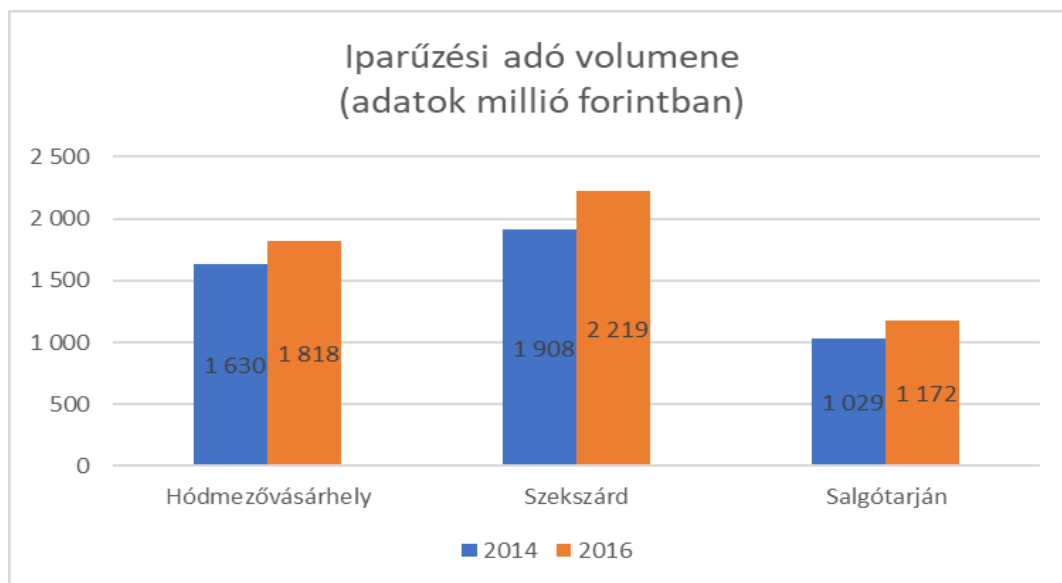

Forrás: saját szerkesztés, az önkormányzat 2013-2017. beszámolóinak adatait felhasználva

Az adó összegének növekedése azt jelenti, hogy a vállalkozásokat érintő világgazdasági válság hatása levonulóban van, a termelési volumen bővült. A helyi adók fizetéséből 2015-ben az önkormányzati költségvetés számára 1 447 141 ezer forint bevétel keletkezett, amely növekedett a 2014. évi teljesítéshez képest. Kedvező fejleményként értékelhető a vállalkozások gazdasági teljesítményének a növekedése, amelyet a helyi adók bevételeinek növekedése mutat. Növekedett a vállalkozások termelői kapacitása, mely kedvezően hatott a vállalkozások fejlődése szempontjából és a vállalkozási környezet szempontjából egyaránt.

Sajnálatos azonban, hogy az adóbevétel elmarad Salgótarjánnal hasonló súlycsoportban lévő önkormányzatok helyi adó bevételeinek volumenétől. A következő ábrában két hasonló lakosságú megyei jogú várossal hasonlítottam össze a helyi adó bevételeket.

7. ábra Hódmezővásárhely, Szekszárd és Salgótarján Megyei Jogú Városok iparűzési adóbevételeinek összehasonlítása, 2014 és 2016 évben

Forrás: saját szerkesztés, az önkormányzat 2013-2017. beszámolóinak adatait felhasználva

Salgótarján leginkább Hódmezővásárhely és Szekszárd megyei jogú városok méretéhez hasonlítható. Látható, hogy helyi adó bevételük mégis legalább 600 000 ezer forinttal magasabb, mint Salgótarjáné. A tábla adataiból jól látszik, hogy hasonló településkategóriában önhibán kívül Salgótarján jelentősen rosszabb adatokkal rendelkezik, mint telepü-

léstársai. Ezen helyzet negatív hatását erőteljesen növeli, hogy a tendencia is romlik, hiszen Salgótarján leszakadása fokozódik, amit az adóvolumen eltérésének emelkedése bizonyít.

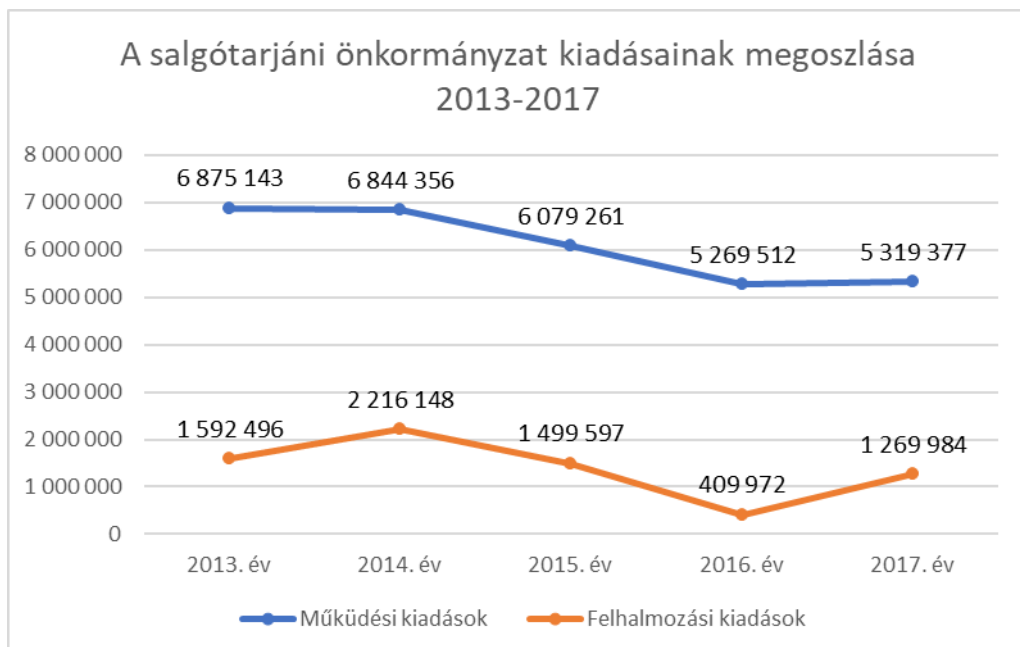
Nyilvánvalóan nem az önkormányzat feladata új gyárak, termelőegységek építése. A lényeg az lenne, hogy az adóbevételt ne úgy növeljék, hogy újabb adó kerül kivetésre, hanem teremtsen az önkormányzat jó vállalászási körülményeket, ami a környékre vonzza a vállalászásokat.

3.2.2 Működési és felhalmozási kiadások

Az ábrán jól látható, hogy a működési kiadások csökkenő tendenciát mutatnak, mely a takarékos, hatékony szolgáltatás szervezésére ösztönző intézkedéseknek köszönhető. A működési költségek legjelentősebb részét képezi a működési költségvetés kiadásai (személyi juttatás, munkaadói járulék, szociális hozzájárulási adó, dologi kiadások).

A felhalmozási szektorban a kiadások csökkenése annak ellenére következett be, hogy a felhalmozási bevétel növekedett, az állam által az új pályázatok támogatásának előre folyósítása miatt.

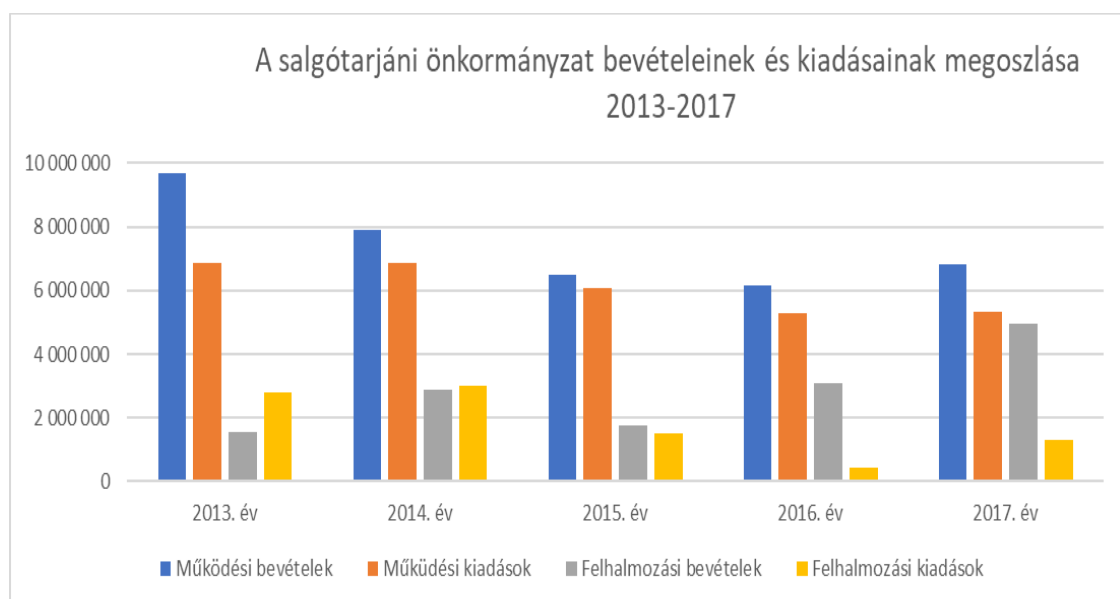
8. ábra A salgótarjáni önkormányzat kiadásainak megoszlása 2013-2017 között

Forrás: saját szerkesztés, az önkormányzat 2013-2017. beszámolóinak adatait felhasználva

A felhalmozási szektor kiadásainál folyamatos csökkenés látható egészen 2016-ig. Már 2014-ről 2015-re látható egy nagyobb csökkenés, mely a 2015. évi alacsony teljesítménnyel és az Európai Unió és önkormányzati ciklus beruházásainak zárásával összefüggésben erőteljesen jelentkezett. A 2016. évben jelentkező kiadások nem jelentősek, mivel az új Európai Unió ciklus pályázatainak megvalósításához szükséges támogatások még nem realizálódnak. Ez annyit tesz csupán, hogy a pályázati forrásokkal támogatott Unió projektek befejezése miatt a 2015. évben jelentős kifizetések történtek, de a 2016. évben az új Unió projektek még nem kerültek a megvalósítás szakaszába, emiatt szerényebb volt a felhalmozási kiadás. A 2017. évben teljesített kiadás az előző évhez képest tekintélyes növekedést mutat. Ennek oka, hogy a különböző projektek megvalósításához szükséges támogatási források egy részét folyósították az önkormányzathoz. Ennek eredményeként sok projekt az előkészítési, illetve már a megvalósítási szakaszba került.

9. ábra A salgótarjáni önkormányzat bevételeinek és kiadásainak megoszlása 2013-2017 között

Forrás: saját szerkesztés, az önkormányzat 2013-2017. beszámolóinak adatait felhasználva

Összefoglalóan értékelve az önkormányzat 2013-2017 terjedő időszak gazdálkodását kijelenthető, hogy likviditási zavar nem akadályozta a megjelenő költségek finanszírozását, a gazdálkodás biztos alapokon egyenletes volt. A Közgyűlés megalapozta a gazdálkodás biztonságát megfelelően a Möt. 115.§ (1) bekezdésében meghatározott rendelkezésnek.

A Közgyűlésben megfelelő óvatossággal határozták meg a bevételi és kiadási elemek kívánatos mértékét ennek köszönhetően racionális, takarékos gazdálkodás valósul meg az évek során.

Az éves gazdasági teljesítmények alapján a költségvetések teljesítését sikeresnek és eredményesnek lehet értékelni, hiszen a fegyelmezett gazdálkodás eredményeként miközben minden kifizetési kötelezettség teljesítésre került, költségvetési maradvány is keletkezett. A teljesítési adatok azt mutatják, hogy az alacsonyabb összegben rendelkezésre álló bevétel ellenére a tervezett feladatok elvégzéséhez szükséges források a szükséges időben és összegben rendelkezésre álltak.

Salgótarján további fejlődését alapvetően gazdasági bázisának erősödése, fejlesztésének iránya határozza meg, amellyel jelentős kölcsönhatásban van a demográfiai, népesedési folyamatok alakulása. A bevételeket és kiadásokat bemutató diagramm csökkenést mutat. Ez sajnos annak is köszönhető, hogy a város elnéptelenedik, folyamatosan csökken a népesség, így a város a népességszámhoz kötötten egyre kevesebb állami támogatáshoz jut.

3.3 Salgótarjáni önkormányzat vagyongazdálkodásának elemzése

Alapvetően négy fő tevékenységi terület köré lehet csoportosítani az önkormányzat vagyongazdálkodását:

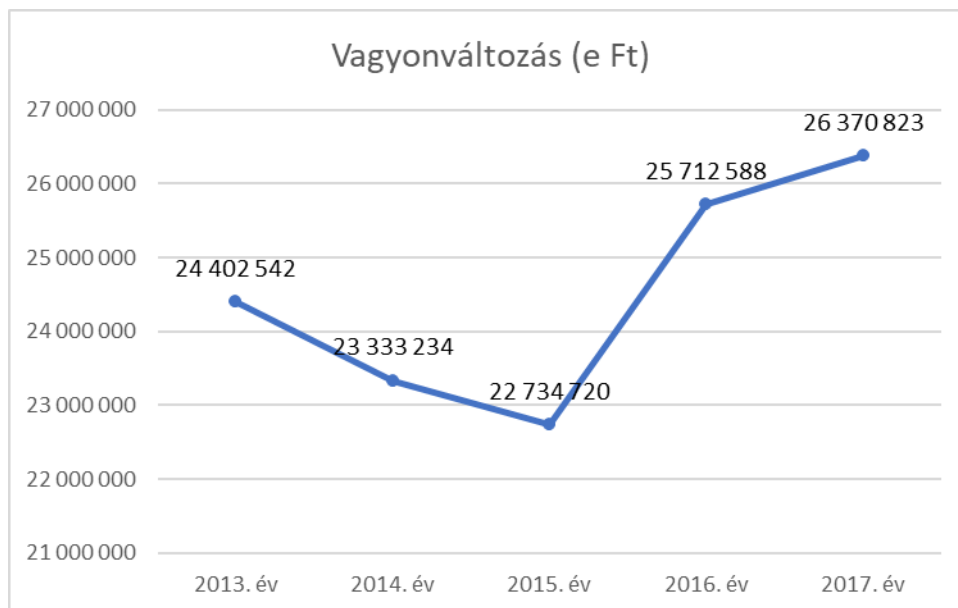
- a vagyon növekedésének, gyarapításának elősegítése (beruházás, fejlesztés, kisajátítás, térítésmentes juttatás elfogadása),
- a meglévő vagyon fenntartása (üzemeltetés, karbantartás, felújítás),
- vagyonhasznosítás (bérbeadás, haszonbérlet, használatba adás, vagyonkezelésbe, üzemeltetésbe adás),
- értékesítés, térítésmentes átadás, csere.

A vagyongazdálkodás tágabb értelemben lefedi az önkormányzat összes erőforrásokkal való gazdálkodását. Tehát a pénzügyi, tárgyi, szervezeti és humán erőforrásokkal való gazdálkodást. A tárgyi vagyon továbbá egyfelől eszközt biztosít a feladat ellátáshoz, másfelől eredménye a megvalósított felújításoknak, beruházásoknak.

A vagyongazdálkodás eredményességét a közfeladat-ellátás megvalósításának eredménye, az üzleti vagyon vonatkozásában pedig az elért pénzügyi hozam, mint például a foglalkoztatás növekedése, a város fejlődése mutatja meg.

Az önkormányzat vagyonának mindenekelőtt az önkormányzati feladatok ellátását kell, hogy szolgálja. A vagyon effektív felhasználási mutatója alapvetően nem a pénzügyi hozam, hanem a közfeladatok ellátásában elért társadalmi hozam (ellátási mutatók, intézményi kihasználtság).

10. ábra A salgótarjáni önkormányzat vagyonának változása 2013-2017 között

Forrás: saját szerkesztés, az önkormányzat 2013-2017. beszámolóinak adatait felhasználva

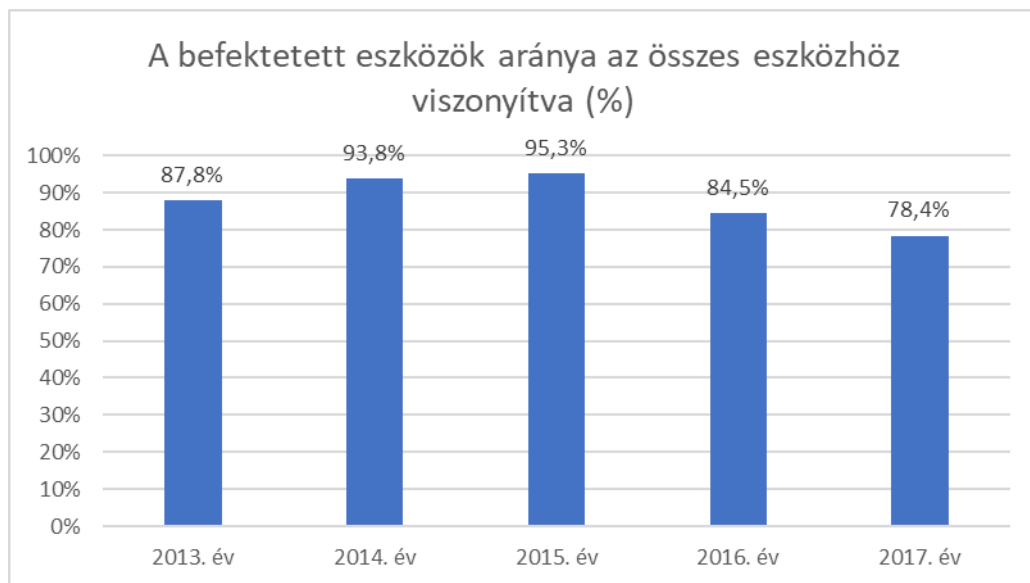
A vagyoni helyzet elemzésekor az önkormányzat mérlegének struktúráját, az egyes mérlegsorok arányait és azok változását vizsgáljuk. Meghatározható, hogy az önkormányzat vagyona egy vizsgált időszakon belül hogyan változott. A fenti ábrán jól látható, hogy 2015. évben összességében csökkent a vagyonállomány. Alapjába véve az Európai Unió projektjeinek kifizetésének eredményeként történt a csökkenés az üzletrészek és a pénzeszközök állományában.

A 2016. évben 3 milliárd forint, 13,1%-os növekedést jelent. Ezt a gyarapodást a pénzeszközök értékének növekedése okozta, mely az új Európai Unió pályázati források folyósításának köszönhető.

Befektetett eszközök aránya az összes eszközön belül

A nemzeti vagyonba tartozó befektetett eszközök állományának értéke azt mutatja, hogy mekkora az önkormányzat azon vagyonának aránya, amely hosszabb távon szolgálja a város lakossága érdekében kötelezően ellátandó feladatokat, vállalt tevékenységeket.

11. ábra A befektetett eszközök aránya az összes eszközön belül 2013-2017 között

Forrás: saját szerkesztés, az önkormányzat 2013-2017. beszámolóinak adatait felhasználva

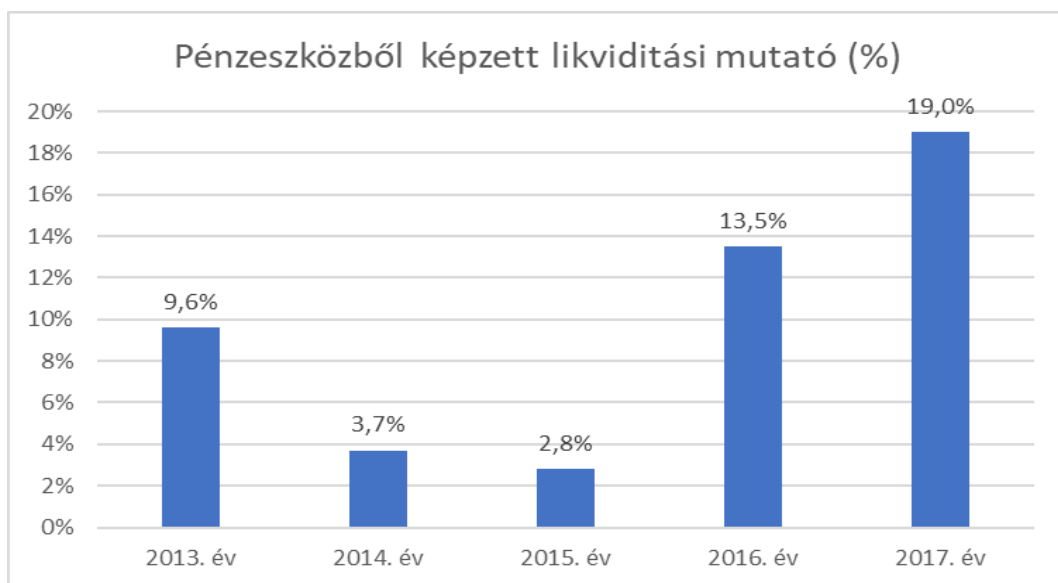
A befektetett eszközök aránya az összes eszközhöz viszonyítva (befektetett eszköz/összes eszköz). A befektetett eszközök legjelentősebb részét a tárgyi eszközök képezik. Ezen belül is a legmeghatározóbb vagyonelem az ingatlanok állománya. A befektetett eszközök aránya az összes eszközön belül 2015-ig növekedést mutat az Európai Unió pályázatok miatti aktivált vagyonnövekedés, illetve immateriális javak bővülés eredményeként. Majd ettől az évtől folyamatos csökkenést láthatunk, mely az értékcsökkenési leírás elszámolásának és a Tankerületi Központnak átadott eszközök kivezetésének együttes hatásaként következett be. Tehát a vagyonállomány bővülése nem volt akkora mértékű, hogy ellensúlyozza az értékcsökkenési leírás és a Tankerületi Központnak átadott eszközállomány értékét.

Felvetődik a kérdés tehát, hogy vajon megfelelően használja-e és kihasználja-e az önkormányzat az eszközállományát?

Pénzeszközből képzett likviditási mutató

A pénzeszközből képzett likviditási mutató (pénzeszköz/összes eszköz) azt mutatja meg, hogy mekkora a pénzeszköz állománya az összes eszközön belül. Ennek a mutatónak a megítélése és elemzése azért is nagyon nehéz és óvatosnak kell lenni, mer ezen pénzeszközök tartalmazzák az Európai Unió célzott beruházásokra elkülönített pénzeszközöket is.

12. ábra Pénzeszközből képzett likviditási mutató százalékban kifejezve 2013-2017 között

Forrás: saját szerkesztés, az önkormányzat 2013-2017. beszámolóinak adatait felhasználva

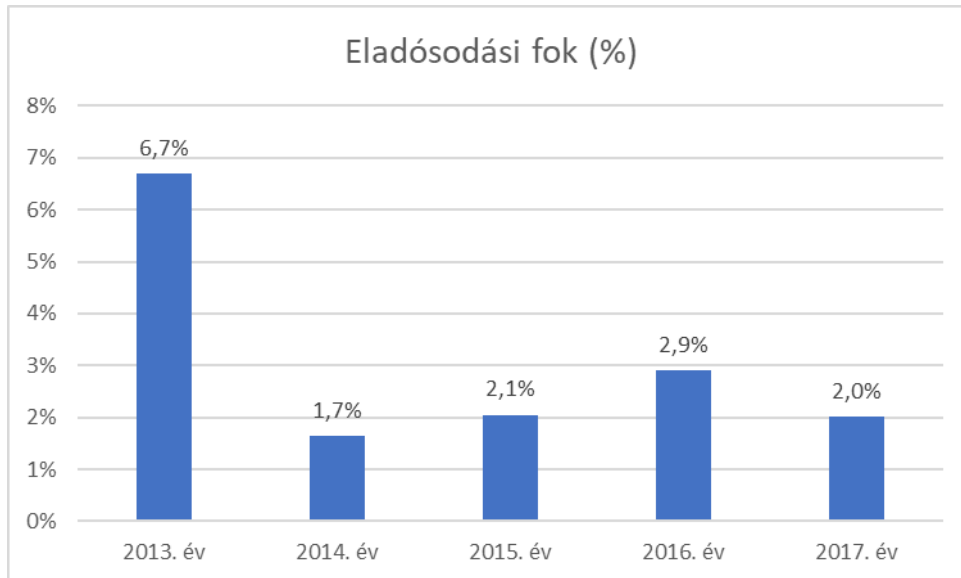
Jól látható ezen az ábrán is, hogy 2015. évben a könnyen mozgósítható likvid eszközök alig érik el a 3%-ot az összes eszközök közül, ami a fizetőképesség romlására utalhatna. 2016.évtől elkezdődött az új Európai Unió pályázati források folyósítása. Tehát a növekedés oka, hogy a projektek előkészítéséhez és megvalósításához szükséges forrásokat előfinanszírozásként folyósították.

Érdekes lenne megvizsgálni, az önkormányzat szabad felhasználású pénzeszközeit. Erre pedig bármilyen mutató kiszámítása nélkül lehet következtetni, hogy az összeg csekély lenne, mivel az önkormányzat saját forrásból nem fejleszt. A fejlesztéshez pedig pénz kell.

Eladósodási fok

Az eladósodási mutató tulajdonképpen a finanszírozási szerkezetet elemzi. A kötelezettségek értékét, vagyis az idegen tőke értékét vizsgálja az összes forráson belül. Értéke maximum 1 lehet, ami már azt jelenti, hogy teljesen eladósodtunk, tőkehelyzet rendezést kell eszközölni.

13. ábra Eladósodottsági mutató százalékban kifejezve 2013-2017 között

Forrás: saját szerkesztés, az önkormányzat 2013-2017. beszámolóinak adatait felhasználva

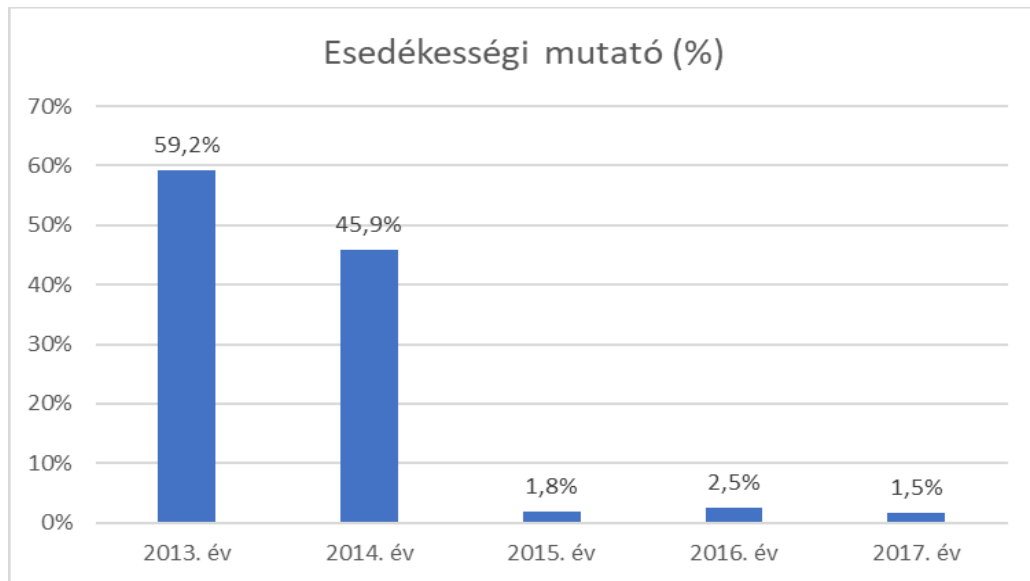
A 2013. évben még viszonylag magasabb a mutató értéke, de az adósságkonszolidáció miatt az állami forrással finanszírozott hitelkonszolidációnak köszönhetően az önkormányzat költségvetési évben és a költségvetési évet követő évben esedékes kötelezettségei lecsökkentek, ami az ábrán is jól látható. A 2015. évet követően az eladósodás növekedett, ami hosszúlejáratú hitelek igénybevételéből következik.

A legtöbb esetben örülnénk, hogy alacsony az eladósodottsági fok, ez viszont azt is jelenti, hogy nincs ereje az önkormányzatnak kötelezettségek vállalására. Nem tud fejlesztésekbe fogni, mert nincs elég ereje hozzá. Hiába kapna hitelt, ha nincs hozzá önerő.

Esedékességi aránymutató

Az esedékességi aránymutató szintén a források összetételét elemzi. Azt mutatja meg, hogy az összes kötelezettségen belül milyen részt képviselnek a költségvetési évben esedékes kötelezettségek. Értéke szintén maximum 1 lehet, ez azt jelenti, hogy nincs költségvetési évet követően esedékes kötelezettségünk.

14. ábra A költségvetési évben esedékes kötelezettségek aránya az összes kötelezettségen belül 2013-2017 között

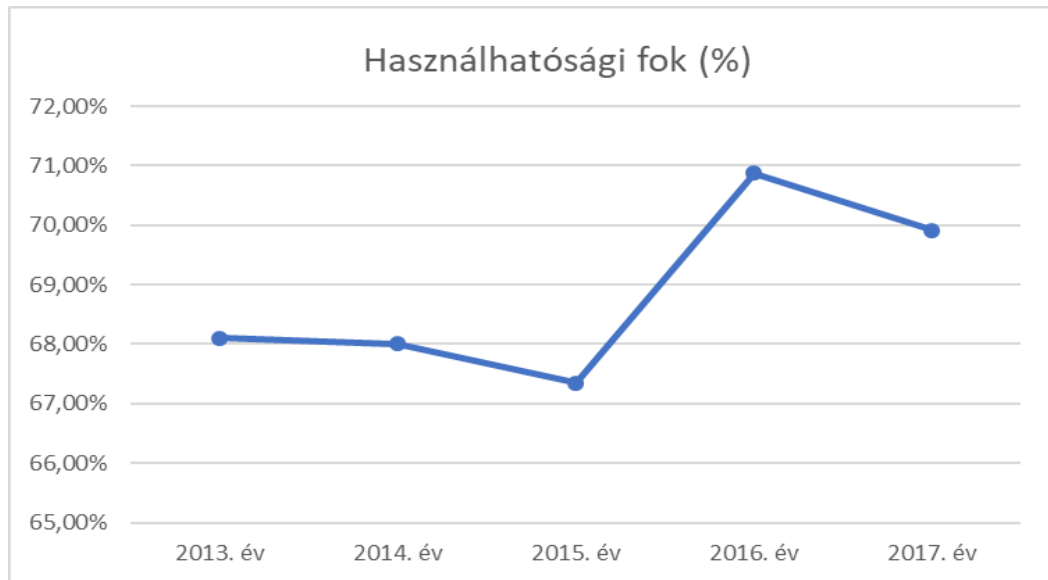
Forrás: saját szerkesztés, az önkormányzat 2013-2017. beszámolóinak adatait felhasználva

2013-ban a mutató értéke 59,2%-os mértéket tesz ki, mely azt jelenti számunkra, hogy az éven belüli kötelezettségeink vannak nagyobb arányban. Ilyenkor a finanszírozás nehezebbé válhat, mivel a rendelkezésre álló források nagyobb arányát ez köti le. Mint már az előbbi mutatónál is említettem, hogy 2013. évben a fejlesztési hitelek állománya teljesen megszűnt a hitelkonszolidáció következményeként és a további csökkenés pedig, míg a 2014. évi zárlati időszakban beruházásokhoz kapcsolódóan befogadott, de még ki nem fizetett számlák jelentkeztek, addig 2015. év zárásakor ilyen jellegű tételek már nem jelentkezett. Kedvezőnek mondható a mutató értéke ha alacsonyabb, mivel ez azt jelenti, hogy a rendelkezésre álló forrásokból kevesebbet van lekötve, tehát egyszerűbbé válik a finanszírozás.

Használhatósági fok

A tárgyi eszközök állagának vizsgálatához a használhatósági fokot a következőképpen számszerűsítjük: tárgyi eszköz nettó értéke / tárgyi eszköz bruttó értéke. A mutató csökkenése az eszköz állapotának romlására utal, ennek következményeképpen növekedni fognak az üzemeltetési és üzemfenntartási költségek.

15. ábra Az eszközök használhatósági foka százalékban kifejezve 2013-2017 között

Forrás: saját szerkesztés, az önkormányzat 2013-2017. beszámolóinak adatait felhasználva

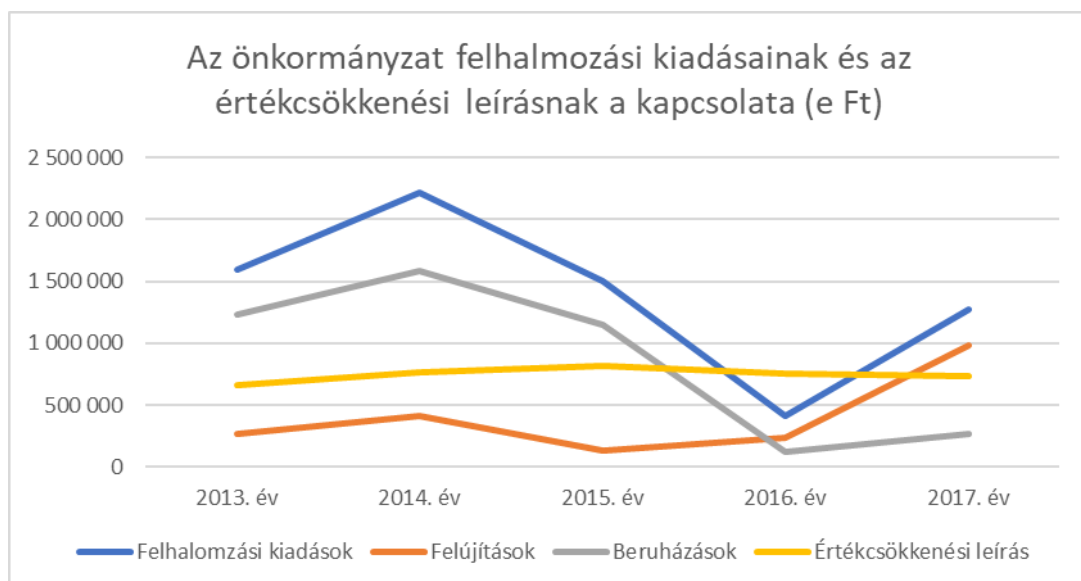
Az eszközök használhatósági foka csökkent a jelentős vagyonmozgások és a végbement átszervezések folytán a közszolgáltatásokban és a köznevelési intézményekben továbbá a szociális feladatokat ellátó intézményhálózatban. A térítés nélkül átvett vagyontárgyak értéke rontja, a felújítások és az aktivált beruházások értéke pedig javítja a mutató értékét. Ilyen felújítások és beruházások például az útfelújítások, tagóvoda bővítése és bölcsőde építése.

Az eszközök elhasználódása okozta költségek kisebb részét a felhalmozási bevételeiből finanszírozza az önkormányzat, illetve nagyobb részben támogatást jelentenek az uniós pályázatok is. A saját felhalmozási bevételek származhatnak például ingatlan bérbeadásából, adott esetben értékesítéséből, más vállalkozásban tulajdoni hányad után kapott osztalékból.

Az Európai Unió pályázatának köszönhetően az önkormányzat folyamatos felújításokat, pótlásokat tud eszközölni. Ezek jóvoltából az ingatlanok és további eszközök használhatósági foka megfelelőnek mondható.

A közszférában az értékcsökkenési leírás nem olyan jellegű költségelem, mint a vállalásos szférában. Az elszámolt értékcsökkenési leírás nem térül meg a létrehozott termék árában. A tárgyi eszközök elhasználódása, avulása miatt jelentkező költségeket, szükséges forrásokat az önkormányzatnak az úgynevezett „felhalmozási jellegű” bevételből kellene biztosítani. Amennyiben az önkormányzatnak nincs annyi saját felhalmozási bevétele, amely fedezné a szükséges felhalmozási kiadásokat a működési bevételekből - tipikusan helyi adó bevételek - kell finanszírozni. Azoknál az önkormányzatoknál, ahol jelentős mértékű helyi adó bevétel van nem jelent problémát ez a finanszírozás. Azoknál az önkormányzatoknál viszont, mint amilyen Salgótarján is ilyen, ahol a források korlátozottan állnak rendelkezésre és még hiteltörlesztési költségek is megjelennek, a működési bevételek nem tudják finanszírozni a felhalmozási igényeket. A költségvetési hiányt, a működésben jelentkező hiányt, tovább növeli a felhalmozási kiadások miatti hiteltörlesztési kötelezettség. A stabilitási törvényben meghatározottak alapján az önkormányzat csak beruházásra vehet fel hitelt, működésre csak meghatározott esetekben.

16. ábra Az önkormányzat felhalmozási kiadásainak és az értékcsökkenési leírásának a kapcsolata 2013-2017 között

Forrás: saját szerkesztés, az önkormányzat 2013-2017. beszámolóinak adatait felhasználva

Az ábrán a felhalmozási kiadások összes értékét és ezen belül a beruházások és felújítások értékét továbbá a terv szerinti értékcsökkenési leírás értékét tartalmazza az egyes években. Az önkormányzat szempontjából az lenne a jó, ha a felújítások értéke fedezné az értékcsökkenési leírás értékét. Egészen a 2017-es évig az látható, hogy csökken az önkormányzat vagyona. A 2017. évben a felújítások értéke már több, mint 250 millió forinttal meghaladta az értékcsökkenési leírás összegét, mely igen kedvezőnek értékelhető. Látható az is, hogy a beruházások értéke folyamatos csökkenést mutat. Az egyre csökkenő, alacsony értéknek alapvetően az az oka a vizsgált időszakban, hogy az Európai Unió forrásokat felhasználó kormányzati rendszer nem tette lehetővé a pénzfelhasználást. Az önkormányzatnak nincs ereje saját forrásból beruházásokat eszközölni, csak Európai Unió támogatással.

3.4 Javaslattételek megfogalmazása

A salgótarjáni önkormányzat az ágazati stratégiák területi szintű koordinációjával, és a fejlesztési tervek elfogadásával, teljesülésük nyomon követésével letéteményese a nemzeti fejlesztéspolitika hatékony megvalósításának. A megyei önkormányzatoknak 2012-től az intézményműködtető struktúra helyett olyan jellegű terület- és vállalkozásfejlesztési, foglalkoztatás-bővítési rendszerek támogatását kell biztosítani, melynek következtében a megye gazdasága önfenntartó lesz, mivel 2020-tól a területi felzárkóztatásra irányuló Európai Unió források megszűnnek. (www.nograd.hu)

Az önkormányzat ezen kihívásnak a rendszerváltás óta folyamatosan egyre szűkülő feltételrendszerben tudott csupán megfelelni. Salgótarján méltán érezheti magát az 1990-es rendszerváltás nagy vesztesének, hiszen az akkor működő kohászat, nehézszerkezet gyártás, építőanyag-ipar folyamatosan leépült, hiszen a privatizáció nem fejlődést, hanem visszafejlődést, elvándorlást, munkanélküliséget eredményezett. Annak ellenére, hogy az 1990. év óta mindegyik Közgyűlés minden tőle telhetőt megtett a rendszerváltozást követő hátrányos következmények enyhítésére, azonban az egyre szűkülő anyagi erőforrások, illetve a befektetési piac peremére való sodródás miatt a közgyűlési döntések nem lehettek eredményesek, hiszen nem tudtak munkahelyeket teremteni, miáltal a helyi adóbevétel, amely egy település életképességét mutatja, folyamatosan és egyre erőteljesebben maradt el a hasonló népességű megyei jogú városokétól.

Az önkormányzat a 2010. év időszakára eljutott odáig, hogy Kormánysegítség nélkül csupán az alapfunkciók sérelmével lett volna képes betölteni szerepét. Az ÖNHKI/REKI támogatásban megjelenő Kormánysegítség ellenére az önkormányzat működési körülményei romlottak, hiszen a működési bevételek és a működési költségek közötti költségvetési egyensúlyt egyre inkább az ellátási színvonal romlása mellett lehetett biztosítani. Rendkívül nagy segítséget jelentenek a 2014-2020 közötti Európai Unió ciklus által biztosított, és a Kormány által szabályozott pályázati források. Szintén rendkívüli Kormánysegítségként kell értékelni a Modern Városok Program keretében a Miniszterelnök által ígért támogatást. Ezek a források azonban csupán a beruházások és felújítások megvalósítására irányulnak, az önkormányzat működési feltételrendszerén nem javítanak, inkább rontanak a projektek későbbi működtetési költségeinek növekedése miatt.

Az önkormányzat működését érintő, hosszabb távon érvényesülő speciális Kormánysegítség nélkül Salgótarján olyan beavatkozások végrehajtására fog kényszerülni, amely miatt a népességmegtartó képesség tovább csökken, egyre élehetlenebbé válik a település, ezen keresztül a térség is. Ha elfogadjuk Bibó István kijelentését, hogy minden városnak van térsége, és minden térségnek városa, akkor könnyen beláthatjuk, hogy Salgótarján helyzete alapvetően befolyásolja térsége helyzetét is. A körzetközpont szimbiózisban van a vonzáskörzetével, egyik sem lehet meg a másik nélkül. Salgótarján és térsége a többi megyei jogú városhoz viszonyított további leszakadásának mérséklésére az alábbiakban felsorolt javaslatokat látom ésszerű megoldásnak:

1. Közvetlenül folyósítandó állami támogatás

Legalább 700-900 millió forint összegű kiegészítő állami forrásra lenne szükség, amely kiegészíti az önkormányzat működési bevételeit, figyelemmel a hasonló nagyságrendű megyei jogú városokban realizált iparüzési adóbevétel szintjére. Salgótarján Megyei Jogú Város esetében is a társadalom elvárása az alapvető közszolgáltatások biztosítása, illetve ettől több, hiszen a saját polgárain kívül a spill-over effektus hatására a városkörnyék településeit/lakosságát is figyelembe véve kell a közszolgáltatásokat biztosítani. Ehhez forrástöbbletre lenne szükség.

Salgótarján a többi megyei jogú városhoz képest nagyságrendekkel rosszabb helyzetben van. Ezt igazolja, hogy összehasonlítva Salgótarján és a hasonló településkategóriába tartozó Hódmezővásárhely és Szekszárd megyei jogú városok működési színvonalát, azt tapasztaljuk, hogy lényegesen több forrást tudnak a működési feladatokra allokálni. Egyértelmű, hogy az említett települések az iparüzési adó 600-1.000 millió forinttal nagyobb összege miatt képesek a bővebb és gazdagabb működési szolgáltatás, a nagyobb volumenű működés költségvetési szint fenntartására. Annak érdekében tehát, hogy Salgótarján ne építse le a jelenlegi működési közszolgáltatásait a lakosság által társadalmilag elvárt minimumszint alá a Kormány segítsége elkerülhetetlen.

Salgótarján esetében a Kormánysegítség azt jelentené, hogy meghatározott összegű speciális támogatást építenének be a költségvetési törvénybe, amelyet minden költségvetési évben felülvizsgálnának, és amennyiben az iparüzési adó növekszik a támogatási összeg ezzel együtt csökken. Az elvárás tehát nem az, hogy „hal helyett hálót” adjon a Kormány, hanem adjon lehetőséget, hogy megfongják a saját hálójukat.

2. A Kormány tegye fel Salgótarjánát a befektetésre ajánlott települések térképére

Az ipar és szolgáltatás fejlesztésére irányulóan befektetésre ajánlott települések, illetve térségek közé Salgótarján is kerüljön be. Ezzel Salgótarján és térsége népességmegtartó képessége növekedne, illetve iparüzési adótöbblet alakulna ki, amellyel csökkenteni lehet a hasonló nagyságrendű megyei jogú város iparüzési adó szintjére való kiegészítésre irányuló központi kiegészítő támogatás összegét.

3. Hulladéklerakó telepek, illetve a hulladékgyűjtési szállítási szolgáltatás állami tulajdonba vétele

Az országos szintre kialakított egységes települési hulladékszállítási rendszer azt eredményezi, hogy helyi szinten a hulladékok begyűjtésével, a lerakóra történő szállításával foglalkozó gazdasági társaságok a felmerült költségeik finanszírozásában a Nemzeti Hulladékgazdálkodási Koordináló és Vagyonkezelő Zrt. (a továbbiakban: NHKV Zrt.) utófinanszírozása miatt jelentős likviditási problémákkal küzdenek. A társaságoknak a központi források megérkezéséig a keletkezett költségeiket 3-4 hónapig elő kell finanszírozni. A problémát erőteljesen növeli, hogy a hulladéklerakó telepek

bérleti díját a hulladékszállító cégek nem képesek megfizetni. Ha például egy ilyen helyi szállító társaság pénzügyi csőd miatt megszüntetésre kerül, jelentős vagyonvesztés történik. A hulladékgyűjtő cégek csődjének elkerülésére, illetve a hulladéklerakók szükséges felújítása érdekében célszerű lenne a hulladékszállítási közszolgáltatás és a hulladéklerakó telepek állami fenntartásba vétele, amennyiben az NKHV Zrt. az elszámolt amortizáció alapján meghatározható bérleti díj követelést nem tudja elismerni. Gondoljuk csak végig, a hulladéklerakót a salgótarjáni önkormányzat tartja fenn, de fél Nógrád megye oda hordja a szemetet. Mekkora hiányt okoz ez a városnak?

2017. évben egy finn út során lehetőségem nyílt egy hulladéklerakó telep és feldolgozó üzem látogatására. Ezt a telepet több önkormányzat üzemelteti, köztük a Vantaa-i önkormányzat is. Ott elmondták, hogy a hulladéklerakó nemhogy kiadásokat nem generál az önkormányzatoknak, profitot termel számukra. A szemét 99%-át újrahasznosítják és értékesítik ezeket, többnyire építőipari alapanyagokként. Kisebb arányban ugyan de előfordul, hogy üveg, műanyag vagy ruhagyárnak értékesítenek. Ha ott megcsinálták, úgy gondolom Magyarországon, sőt Nógrád megyében sem lenne lehetetlen.

4. Hosszú távú tervezési, gazdálkodási szempontok érvényesítése

El kell érni, hogy a tárgyéves költségvetésben az előző év szabadon felhasználható pénzmaradványa ne legyen beleszámítva a költségvetés aktuális éves hiányának a fedezetébe, hanem felújításra és pótlásra legyen tervezve a felhasználás.

Az önkormányzati költségvetésnek a saját folyó bevételeinek, a különféle állami forrásokkal – normatív állami források, kiegészítő állami források, átvett pénzeszközök – illetve külső hitelforrással kiegészülve kell biztosítaniuk a tervezhető folyó kiadások fedezetét. Az éves önkormányzati költségvetés tervezésében fordulatot kell tehát elérni, amely azt jelenti, hogy a költségvetés beszámolója alapján megmaradt pénzmaradvány, nem vehet részt a jövő évi folyó kiadások fedezetének tervezésében.

A költségtervezés ilyen típusú gondolkodásmód váltásával elérhető, hogy az éves költségvetés egyensúlya ne függjön az előző évi pénzmaradvány nagyságától, hanem új, az önkormányzat számára fontos saját belső forrásokkal finanszírozott beruházások és felújítások megvalósításához teremtsen forrásokat.

5. *A felhalmozási kiadások fedezetének biztosítása*

Az önkormányzat költségvetésében jelentős nagyságrendben vannak olyan vagyoni típusú bevételek, amelyeket jelenleg működési finanszírozására használnak fel. E tekintetben a legjelentősebb az építményadó illetve a bérleti díjak.

Az építményadó forrásából kellene finanszírozni a közmű-infrastruktúra feltételrendszert felújítását, pótlását, fejlesztését, amely a közfeladatok ellátásához, új tevékenységek indításához szükségesek. A bérleménnyel kapcsolatos tulajdonosi kötelezettségből eredő felhalmozásokat a bérleti díjból kellene finanszírozni annak érdekében, hogy a bérlemény megfeleljen a bérlő elvárásainak.

Meg kellene határozni tehát az építményadó, illetve a bérleti díjak azon nagyságát, amelynek tervezése közvetlenül a meghatározott vagyontárgyak felújítását, pótlását fedezi a költségvetésben tételesen elkülönítve, figyelemmel arra, hogy az eszközök működőképességének fenntartása a tulajdonos feladata.

6. *Térségfejlesztési Alap létrehozása*

Salgótarján és a körülötte lévő települések lehetőségei az infrastruktúrával ellátott befektetési telkek vonatkozásában a felhasználható fejlesztési források hiánya miatt a közigazgatási határaikon belül külön-külön kimerültek. A települések saját lehetőségeinek kimerülése miatt a térség jövőjének meghatározása összefogással lenne megvalósítható. Összefogás nélkül további leépülés, elköltözés, gazdasági visszaesés következhet be. Annak érdekében, hogy ez ne következzen be létre lehetne hozni egy Térségfejlesztési Alapot, ahová az összefogásban érdekelt települések népességszáma alapján a közös pénzalapba forrásokat folyósítanak. Ebből első körben finanszírozni lehetne a térségben a befektetésre alkalmas területek feltárását és ezt követően a befektetők felkutatása után a szükséges építési telkek megvásárlását, illetve közművesítését. A közös pénzalap segítségével ide vonzott beruházó által fizetett helyi adót a népességarányosan történő befizetés arányainak megfelelően szét lehetne osztani a településeknek.

3.5 Az önkormányzat jövőbeni vagyontöbbleti lehetőségei

A jelenleg ismert pályázati programokkal a későbbi években biztosítva van a további önkormányzati vagyongyarapodás.

Salgótarján fejlődési, modernizálási tervei között energetikai, közlekedési, ipari, turisztikai és sportfejlesztések is szerepelnek.

Az érintett fejlesztési területek:

- országhatárig érő, Salgótarjánt elkerülő négysávos út - 40-50 milliárd Ft
- új helyi buszpályaudvar és parkoló kialakítása - 1,7 milliárd Ft
- barnamezős beruházás az ipar és a gazdaság fejlesztése érdekében - 10 milliárd Ft
- 12 hektárnyi új, zöldmezős területen ipari park létesítése - 2,5 milliárd Ft
- öblösüveggyár fejlesztése – 4,5 milliárd Ft
- modern oktatási lehetőségeinek megteremtése - 3 milliárd Ft
- duális képzés megvalósítása – 2 milliárd Ft
- új onkológiai központot létrehozása a kórházban - 1,2 milliárd Ft
- sport- és rekreációs központra - 8 milliárd Ft és az állam vállalja az uszoda fenntartását 5 évig
- atlétikai pálya és jégcsarnok építése – 1,5 milliárd Ft
- turisztikai beruházások – 22 milliárd Ft

3.5.1 *Modern Városok Program*

„Önfenntartó Város”, energetikai program.

A Kormány a Modern Városok Program (továbbiakban: MVP) keretében 2017. március 21. napján együttműködési megállapodást kötött Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzatával a város további fejlődése és megújulása érdekében.

A Kormány a Megállapodásban foglaltak eredményes kormányzati, valamint a végrehajtás Miniszterelnökséget vezető miniszter útján történő koordinációját biztosítva

a 1388/2017. (VI. 27.) Kormány határozat alapján többek között az alábbiakat határozta el, az energetikai program tekintetében:

- alakítsanak munkacsoportot, amelynek keretében vizsgálják meg Salgótarján tömegközlekedésének elektromos alapokra helyezését,
- alakítsanak munkacsoportot, amelynek keretében vizsgálják meg Salgótarján energiaellátását szolgáló, megújuló energiatermelési és -szolgáltatási rendszer kialakításának lehetőségét,
- alakítsanak munkacsoportot a környezetkímélő hulladékgazdálkodás lehetőségének vizsgálatára,
- a nemzeti fejlesztési miniszter az Önkormányzat bevonásával tegye meg a szükséges intézkedéseket, hogy a városban található barnamezős területek a projektek szükségletei szerint kerüljenek hasznosításra, részben ipari parki kialakításban.

A határozatok végrehajtására a teljes gazdasági folyamat körkörös modelljét dolgozták ki.

A tervezett új városüzemeltetési modell 21. századi technológiákat vonultat fel eddig alig ismert komplexitásban, olyan gazdasági cselekményeket valósít meg és dokumentál, ami új módszertant mutat a városoknak az önfenntartásra, megteremtve a modern, hatékony városüzemeltetés példáját.

A projekt a legújabb EU direktívák példaértékű és komplexitásában „pilot modell” jellegű bemutatásával, a zöld finanszírozási lehetőségekre támaszkodva a városok decentralizált ellátási biztonságát és környezetgazdaságosságának lehetőségét bizonyítja.

A mintaprojekt a tervek szerint 2,5-3 év alatt valósítható meg.

A mintaprojekt teljes eszköz bekerülési értéke: nettó 19,1 Mrd Ft

A teljes beruházás összege: nettó 21,7 Mrd Ft

- A projekt előkészítési költségei 0,87 Mrd Ft
- A beruházáshoz kapcsolódó költségek: 19,1 Mrd Ft
- A szakmai megvalósításhoz kapcsolódó szolgáltatások költségei: 0,39 Mrd Ft
- Projekt menedzsment költség: 0,42 Mrd Ft
- Tartalék: 0,85 Mrd Ft

Az „Önfenntartó város” alapjaiban véve egy minden elemében innovatív program, amely egy modellbe illeszti a modern városüzemeltetés elemeit. Lényegét tekintve a

térségközponti település, a saját maga és térsége által termelt hulladék környezetbarát felhasználása révén, intelligens hálózatban látja el és szolgálja ki a városi, térségközponti funkciókat megtestesítő intézményhálózatának, távfűtési rendszerének és közvilágításának energiaigényeit, valamint elektromos alapra helyezett teljes tömegközlekedési rendszerét.

3.5.2 Területfejlesztési Operatív Program

A támogatás keretein belül több út felújításra került, részben újfajta technológiával. Az elmúlt években 3 üzemben pályázati források igénybevételével megvalósult a város észak-déli irányba átszelő kerékpárút kiépítése.

A városban található valamennyi óvodai épületen felújítás vagy teljeskörű felújítás kerül sor, melyben saját erőforrások is felhasználásra kerültek.

Az egészségügyi alapellátási rendszer infrastrukturális feltételeinek javítása érdekében az önkormányzati tulajdonban lévő rossz állapotú, illetve hiányos vagy elavult eszközökkel rendelkező fogorvosi, háziorvosi, gyermekorvosi és védőnői körzetek felújított épületekbe történő beköltözését valósítja meg az Önkormányzat.

Legnagyobb és a jövőre nézve legmegtérülőbb rész az energetikai felújítások. A működési, üzemeltetési költségek minimalizálása érdekében több épület energetikai típusú megújítására kerül majd sor. Ezen projektek magukban foglalják az épületek nyílászáró cseréjét, külső hőszigetelés megvalósítását, épületgépészeti és elektromos felújítási munkák elvégzését, napelemek telepítését.

4. Összefoglalás

Az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. A természeti erőforrások megóvása, a közös szükségletek kielégítése és a jövő nemzedékének szükségleteinek szem előtt tartása a nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja. Kiemelt felelősségi körbe tartozik az önkormányzatnál a vagyonnal való effektív, tervszerű, megbízható gazdálkodás, mely a közfeladatok ellátásának és az önkormányzat céljainak leginkább optimális gazdálkodás. Ennek okán a vagyongazdálkodás leglényegesebb kérdéseit, feladatait, az önkormányzat érdekében megfelelően kell szabályozni. Fontos megalapozni, hogy a vagyongazdálkodás átláthatóan, tervszerűen és az önkormányzat fő célkitűzésével összhangban, de a változó körülményekhez alkalmazkodva történjen.

Salgótarján 1950 óta a megye székhelye. A belváros mai képét a szocializmus időszakában kapta, ekkor jelentős iparváros volt a település. A 19. század második felétől a város fontos bányavidék központja, amíg a termelés a széntartalékok kimerülése és a magas önköltségi ár miatt meg nem szűnt. Nehézipara továbbra is hanyatlik, amely látszódnak a városképben is. A csökkenő lakosság számára az ipar és a szolgáltatási szektor biztosítja a megélhetést. A rendszerváltás óta arra törekszik, hogy ipara alkalmazkodjon a változó körülményekhez, illetve turisták idecsalogatása is fontos szempont. Salgótarján jelenlegi fő ipari helyszíne a város déli határánál elhelyezkedő ipari park. A parkban több közepes méretű 50-300 főt foglalkoztató ipari folytat termelő tevékenységet.

Az utóbbi években kialakult vagyoni, pénzügyi helyzet sajátossága, hogy sajnos Salgótarján gazdasági helyzete teljes mértékben a központi költségvetés feladatfinanszírozásától függ. Nem rendelkezik olyan szabad kapacitással, amely tartós, folyamatos és meghatározó volumenű többletbevételt jelentene. Az alapfeladatokhoz tartozó forrásokat maximálisan kihasználja az önkormányzat, de ezek a források a központi potenciáltól függenek. Mint már említettem az önkormányzat hitelfelvétellel vagy más kölcsön jellegű forrással nem számolhat, mivel nincs önereje. A múlt évek gazdálkodása azt mutatja, hogy az önkormányzatok feladatai nem függenek a területi nagyságtól, ugyanakkor az állami támogatások allokálásánál ez vehető észre. Ez a típusú forráselosztás a salgótarjáni önkormányzatot módfelett kedvezőtlenül érinti, hiszen nem lehet figyelmen kívül hagyni Nógrád kis méretét. A földrajzi és gazdasági adottságai szerint az ország egyik legváltozatosabb térségében fekszik Salgótarján. A térség településszerkezetét az aprófalvak sokasága jellemzi. A pénzügyi források

hozzárendelésével kiemelten kezelik az Európai Unióban a gazdaságilag elmaradott tájegységek felzárkóztatását.

A hatékony vagyongazdálkodás elengedhetetlen eleme a fejlesztés, mely elképzelés átfogó célja gazdaság élénkítése, a meglévő erőforrások kihasználása, kedvező életfeltételek teremtése, a helyi lakosság aktivizálása és a foglalkoztatási képesség növekedése. Ezen célok megvalósításának az első lépése a felsőoktatási térképre való visszajutás. Javulnia kell az emberek esélyeinek a munka szerzésben azzal, hogy a munkaerőpiacon eladható szaktudáshoz, kompetenciához jutnak. A marasztaló életkörülmény érdekében a város vezetőségének olyan élőhelyet kell teremteni, amelyet nem érdemes elhagyni. A gazdaságilag modernebben működő társaságok tőkeerősebbek, a saját bevétel bővítéséhez célszerű lenne a külföldi tőke használata is. A fejlesztési program, illetve elgondolás fő iránya a társadalmi, területi és gazdasági kohézió erősítése, alkalmazkodóképesség javítása, a gazdaság tartós növekedésének elősegítése.

Ilyen fejlesztési programok lehetnek, melyeket a javaslatként megfogalmaztam.

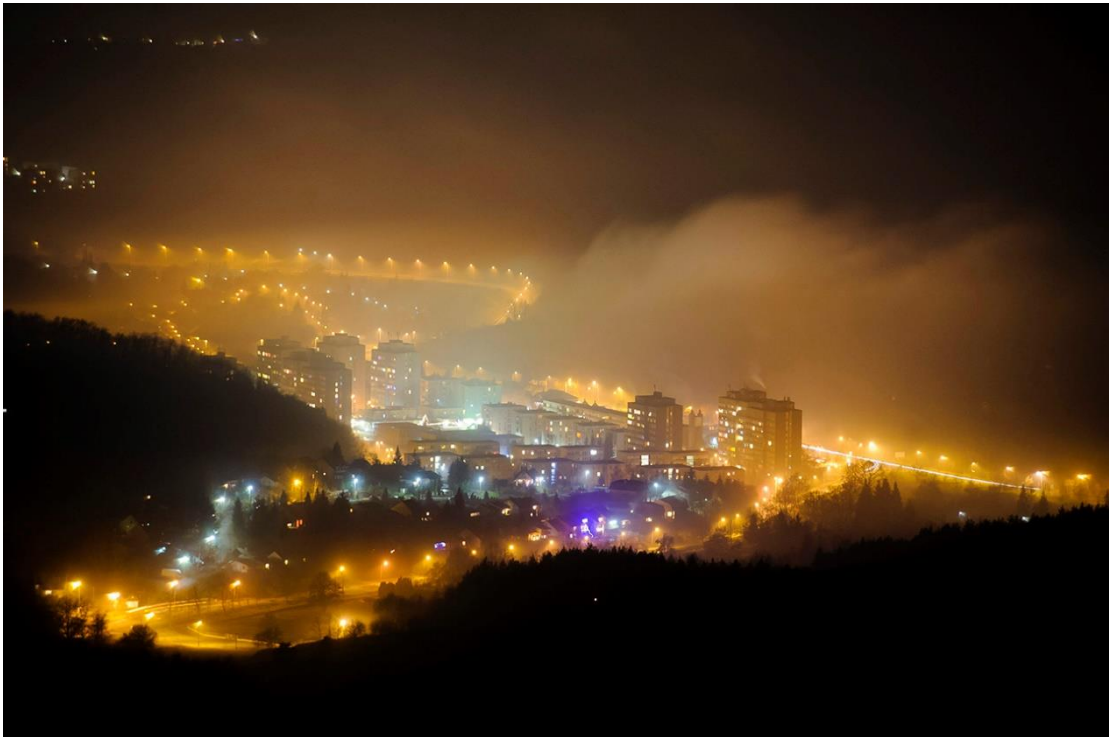
Az államtól legalább 700-900 millió forint összegű kiegészítő forrásra lenne szükség, mely kiegészíti az önkormányzat működési bevételeit. Minden költségvetési évben felülvizsgálnák, amennyiben az iparüzési adó növekszik a támogatást úgy lehetne folyamatosan csökkenteni a támogatásokat. Az ipar és szolgáltatás fejlesztésére irányulóan befektetésre ajánlott települések, illetve térségek közé kerüljön be Salgótarján is. A hulladéklerakó telepek, illetve a hulladékgyűjtési, szállítási szolgáltatás állami tulajdonba vétele, mivel az egységes települési hulladékszállítási rendszer eredményeként a hulladékok begyűjtésével, lerakókra történő szállításával foglalkozó gazdasági társaságok jelentős likviditási problémákkal küzdenek. Hosszú távú tervezési, gazdálkodási szempontok érvényesítése, mely alapvető paradigmaváltást követel a tervezésben. Az előző és szabadon felhasználható pénzmaradványát nem szabad belekalkulálni a költségvetés aktuális éves hiányának a fedezetébe. Felújításra és pótlásra kell tervezni a felhasználását. A felhalmozási kiadások fedezetét biztosítani lehetne az építményadó és bérleti díjak nagyságának meghatározásával, melyek közvetlenül a meghatározott vagyontárgyak felújítását, pótlását céloznák.

Fejlesztő hatásként léphetne fel a Térségfejlesztési Alap létrehozása, mely a települések összefogásával egy közös forrást biztosítanának új beruházások eszközölésére.

További esély a vagyonbővülésre a kilátásban lévő állami támogatások, nevezetesen a Területfejlesztési Operatív Program vagy a Modern Városok Program. Ha például csak az Modern Városok Programot tekintjük, a projekt teljes eszköz bekerülési értéke nettó 19,1 Mrd Ft.

Ez óriási vagyongyarapodást jelentene a város számára, melyből saját bevételre tehetne szert. Ebből adódóan lenne elég saját forrása az önerő biztosításához az új beruházások, illetve felújítások megvalósításához. Ha a program megvalósulna, ez hatalmas előrelépést jelentene a városnak és kapna esélyt arra, hogy újra szép, jó és élhető város legyen Salgótarján hasonlóan, mint az 1970-es, 1980-as években volt.

17. ábra Salgótarján ködbe burkolózva

Forrás: <http://tarjanikepek.hu>

5. Irodalomjegyzék

Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzatának költségvetési beszámolója 2017. év
Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzatának költségvetési beszámolója 2016. év
Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzatának költségvetési beszámolója 2015. év
Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzatának költségvetési beszámolója 2014. év
Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzatának költségvetési beszámolója 2013. év

Hoffman István: Az önkormányzati vagyona vonatkozó főbb szabályozási modellek váz-
lata, IN: Kodifikáció és Közigazgatás, Kiadja a Kodifikátor Alapítvány, HU ISSN 2063-
5826, Pécs, 2013/1., 52-53. oldal

Dr. Erdős Éva - Önkormányzati pénzügyek, az önkormányzatok gazdálkodási rendszere,
Nemzeti Közszolgálati Egyetem Vezető-és Továbbképzési Intézet-2014

Holczer Marianna – Dr. Papp Emese - Dr. Simon Barbara: Önkormányzati gazdálko-
dás, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Budapest, 2015

Magyarország Alaptörvénye

2011. évi CXCVI. törvény a nemzeti vagyronról

2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól

2011. évi CXCV. törvény Magyarország gazdasági stabilitásáról

368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról

Internetes források:

https://www.salgotarjan.hu/?page_id=766

letöltve: 2018. november 26, 19:28

<http://www.kozadat.salgotarjan.hu/docs/news/46118.pdf>

letöltve: 2018. november 26, 19:44

http://www.nograd.hu/files/doksik/2014_gazdasagi_program.pdf

letöltve 2018. december 05. 20:26

[https://kozgyules.salgotarjan.hu/files/K%C3%B6zgy%C5%B1%C3%A9s/2017/2017_04%20\(%C3%A1prilis\)/](https://kozgyules.salgotarjan.hu/files/K%C3%B6zgy%C5%B1%C3%A9s/2017/2017_04%20(%C3%A1prilis)/)

letöltve: 2018. december 10. 20:53

6. Ábrajegyzék

1. ábra Az önkormányzatok gazdálkodásának döntési, irányítási, vezetési és végrehajtási sémája.....	8
2. ábra Salgótarján az 1960-70 években	21
3. ábra Salgótarján napjainkban	22
4. ábra A salgótarjáni önkormányzat korrigált összes bevétele és kiadása 2013-2017 között.....	23
5. ábra A salgótarjáni önkormányzat bevételeinek megoszlása 2013-2017 között	25
6. ábra A salgótarjáni önkormányzat helyi adóbevételeinek alakulása (2013-2017)	26
7. ábra Hódmezővásárhely, Szekszárd és Salgótarján Megyei Jogú Városok iparüzési adóbevételeinek összehasonlítása, 2014 és 2016 évben.....	27
8. ábra A salgótarjáni önkormányzat kiadásainak megoszlása 2013-2017 között	28
9. ábra A salgótarjáni önkormányzat bevételeinek és kiadásainak megoszlása 2013-2017 között	29
10. ábra A salgótarjáni önkormányzat vagyonának változása 2013-2017 között	31
11. ábra A befektetett eszközök aránya az összes eszközön belül 2013-2017 között....	32
12. ábra Pénzeszközből képzett likviditási mutató százalékban kifejezve 2013-2017 között.....	33
13. ábra Eladósodottsági mutató százalékban kifejezve 2013-2017 között	34
14. ábra A költségvetési évben esedékes kötelezettségek aránya az összes kötelezettségen belül 2013-2017 között.....	35
15. ábra Az eszközök használhatósági foka százalékban kifejezve 2013-2017 között....	36
16. ábra Az önkormányzat felhalmozási kiadásainak és az értékcsökkenési leírásának a kapcsolata 2013-2017 között.....	37
17. ábra Salgótarján ködbe burkolózva	48